NAŠ TEDNIK

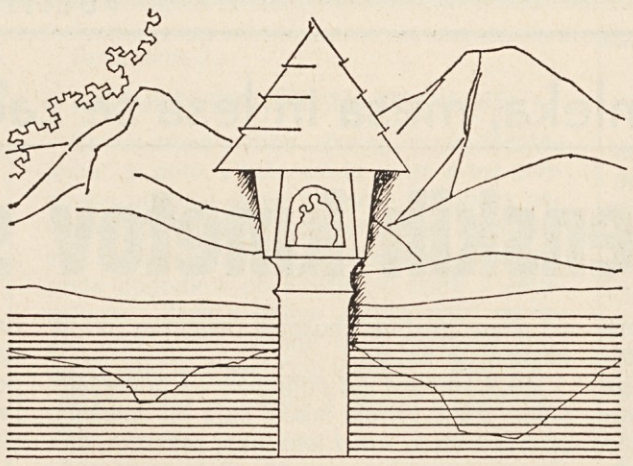

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P.b.b.

LETNIK XXVI / ŠTEVILKA 48 CELOVEC, DNE 28. NOVEMBRA 1974 CENA 2.50 ŠILINGA

Celovec: bolniška sestra se ni trudila za majhno deklico, ker je govorila slovensko

Slovenci po bolnicah niso enakopravni!

Nov primer zapostavljanja slovenskega človeka se je te dni zgodil v deželni bolnici v Celovcu: Primer, ki je iz dveh razlogov posebno nizkoten in obsojanja vreden: prvič, ker se je zgodil na majhnem otroku, in drugič, ker ga je zapostavljala oseba, ki je po poklicni nalogi obvezana, da bi morala negovati bolnega otroka.

Na otroškem oddelku celovške deželne bolnice se zdravi Martina Habernik, niti tri leta stara. Njen oče, dipl. trg. Jože Habernik, je ob sprejemu svoje hčerke v bolnici opozoril zdravnika, da je Martinin materin jezik slovenski. „To pri nas ni problem," mu je zagotovil zdravnik dr. Kubelka ter dejal, da dela na otroškem oddelku tudi nekaj bolniških sester, ki znajo slovensko. Dipl. trg. Habernik je pomirjen odšel.

Nekaj dni zatem pa je svojo hčerko obiskala mati Erna Habernik. Majhna Martina se je prijokala mami naproti. Odgovorna bolniška sestra — ime je uredništvu znano — pa je očitala otrokovi materi v neprijaznem tonu: „Mit dem Kind kann man ja überhaupt nicht reden. Reden Sie zu Hause windisch mit dem Kind?" Ko je Erna Habernik dejala, da doma govore slovensko, je odgovorila sestra: „Also doch windisch!" Nato pa je še pripomnila: „Das muß man sich schon früher überlegen, welche Sprache man das Kind lernen läßt, damit es im Krankenhaus keine Schwierigkeiten hat." Martinina mama je hotela podpisati revers, da bi dobila otroka takoj iz bolnice, ker ni mogla zagovarjati, da otrok trpi, namesto da bi se zdravil. In to samo zaradi tega, ker je otrokov materin jezik slovenski.

Ne zaman je torej zapisano tudi v programu Koroške enotne liste v poglavju „socialna skrb in zdravstvo":

„Razširitev ali pomnožitev socialnih in zdravstvenih ustanov sama še ne more zagotoviti zaželenega uspeha, dokler na dvojezičnem ozemlju, kjer pač živita dve narodni skupnosti, socialne ustanove ne upoštevajo socialnega okolja in socialnega izvora človeka.

Zato zahtevamo:

- **dostop članov slovenske narodne skupnosti na Koroškem do delovnih mest v socialnih ustanovah.**

Jezik ali narodnost ne smeta biti ovira ne pri izobraževanju ne pri nastavitvi osebja.

Mislimo na zdravnike, bolničarje in bolničarke, vzgojitelje, sploh na vse osebe, zaposlene na socialnem področju,

- **odstranitev pritiska, izkoriščanja ali zavlačevanja zaradi uporabe slovenskega jezika.**

„Kontaktni komite" ni mogel zasedati

Za torek je zvezni kancler dr. Bruno Kreisky zopet vabil člane kontaktnega komiteja na zasedanje. Zastopniki koroških Slovencev niso imeli povoda, da bi se udeležili te seje, ker zastopniki v parlamentu zastopanih strank še vedno vztrajajo na izvedbi štetja slovenskega prebivalstva na Koroškem. Obe osrednji organizaciji, Narodni svet koroških Slovencev ter Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, pa sta poslali zveznemu kancleju posebno pismo, v katerem utemeljujeta svoje zadržanje. Prinašamo izvlečke tega pisma:

„Zu Ihrem Telegramm vom 19. November 1974, worin Sie die Mitglieder des Kontaktkomitees zur Sitzung am 26. November 1974 einladen, teilen Ihnen der Rat der Kärntner Slowenen und der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten mit, daß ihre Mitglieder des Kontaktkomitees an der Sitzung am 26. November 1974 nicht teilnehmen werden.

Der Rat der Kärntner Slowenen und der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten verweisen hiebei auf die am 6. Oktober 1974 von allen Funktionären und Vertrauensleuten aller slowenischen Organisationen in Klagenfurt einstimmig beschlossene Resolution.

Der Rat der Kärntner Slowenen und der Zentralverband slowenischer Organisationen stellen fest, daß sich die Bedingungen, unter denen die Resolution vom 6. Oktober 1974 gefaßt wurde, nicht geändert haben, weswegen sich ihre Mitglieder des Kontaktkomitees nicht in der Lage sehen, an der am 26. 11. 1974 stattfindenden Sitzung teilzunehmen.

Sollten die Parteien ihren Beschluß vom 17. 9. 1974 über die Durchführung einer Minderheitenfeststellung, Sprachenzählung besonderer Art, bzw. einer Volkszählung zum Zwecke der Erfüllung des Art. 7 des Staatsvertrages zurücknehmen und die Bundesregierung bereit sein, mit den beiden Zentralorganisationen der Kärntner Slowenen über die Realisierung aller offenen und nicht zufriedenstellend gelösten Fragen zu verhandeln, sind wir jederzeit bereit, im Kontaktkomitee konstruktiv mitzuarbeiten."

Inženir Blaž Singer analiziral gospodarski položaj Globasnice:

Manjka gospodarska zakoreninjenost

„V svoji zgodovini se koroški Slovenci nismo znali gospodarsko zakoreniniti na naši zemlji," je v petek ugotovil inž. Blaž Singer pri Šoštarju v Globasnici ob priliki svojega predavanja „gospodarsko-socialni problemi koroških Slovencev iz vidika domačih razmer".

V tem predavanju je referent za prekoobratno sodelovanje pri zbornici za kmetijstvo in gozdarstvo podal kritičen prikaz slovenske samopomoči, predvsem slovenskega zadružništva v preteklosti. Kljub sprva živahnemu razvoju slovenskih zadrug le-tem ni uspelo, da bi se od leta 1925 uspešno branile proti nemškim priseljencem, ki so imeli zelo ugodne kredite in so tako kmeta zlahka izpodrivali. Tudi po drugi svetovni vojni je bila razdelitev pomoči za obnovo gospodarstev dokaj enostranska zadeva: območja s slovenskim prebivalstvom so dobila le delček iz tega fonda, industrializacija južne Koroške se je docela zanemarjala. To je imelo za posledico, da je moralo vedno več ljudi kot nihači-pendlerji s trebuhom za kruhom v tujino in so s tem bili za narodno telo večinoma zgubljeni. Tudi v časovnem območju med zadnjima ljudskima štetjema je naraščanje prebivalstva na južnem Koroškem znatno manjše kot v ostalih delih dežele — in to kljub temu, da imajo slovenske družine po večini več otrok.

Inž. Blaž Singer se je nato dotaknil še nekaj regionalnih problemov Globasnice. Ta občina je v letih 1961—71 prvič morala zaznati padec prebivalstva — za 3,6 odstotkov. Dvesto ljudi se mora voziti na delo izven občine in okraja. Prav tako tudi turizem ne kaže dobro. V deželnem merilu so izkoriščene postelje z eno tretjino, v Globasnici pa le z 11 odstotki.

Živahna diskusija po predavanju je pokazala, da so taki večeri potrebni. Krščanska kulturna zveza, ki prireja ta predavanja, namerava podobne večere organizirati še v Selah in Šmihelu pri Pliberku.

Dobrla vas: slovenščina ni bila zaželena

Katoliška mladina je priredila v sredo, dne 20. novembra t. l. v farni dvorani v Dobrli vasi drugo diskusijo na Koroškem, kjer sta sodelovala dr. Inzko in dr. Waldstein. Tudi drugi večer se ni razlikoval mnogo od prvega (prvi je bil v Št. Jakobu, NT je o njem poročal); privabil je znane protislovenske akterje iz vse Podjune, ki se niso mogli dovolj zgražati nad slovenskimi dušnimi pastirji, ki baje „nemški večini" ne nudijo niti elementarnih človekovih pravic.

Zato je tudi razumljivo, da se spričo tako grozotnih in izmišljenih pritožb slovenski udeleženci skorajda niso oglasili v debati. Lahko bi rekli, da je odgovoril edini slovensko govoreči diskutant za vse Slovence v dvorani, ko je rekel, da nosijo vso odgovornost za napeti položaj na Koroškem politične organizacije. Rešitev pa bi bila možna le taka, da bi se naučili vsi Korošci v dvojezičnih občinah južne Koroške oba deželna jezika, slovensko in nemško. Gotovo bi se potem ne moglo pripetiti, da bi začela kričati skupina nahujskanih mladoletnikov, češ če hočeš, da se tako pogovarjamo, govori nemško. Kajti dialog v slovenščini menda ni možen. K pomiritvi in razjasnitvi situacije pa gotovo tudi ni doprinesla Waldsteinova opazka, da je menda državna pogodba nejasna ter da se morata on in dr. Inzko stalno boriti proti obtožbam iz lastnih vrst.

Prirediteljem pa bi radi svetovali, da bi osredotočili take in podobne prireditve na krog mladine, ki ni tako obremenjena od preteklosti in med katerim bi bil dialog še najbolj uspešen.

Velik odmev na članek NT o farnem žigu: Pravno mnenje je na pritožbo 2 - 3 oseb!

Velik odmev je imel članek v zadnji številki NT „Galicija: je dvojezičen žig prepovedan?": ne le, da je primer, ko je na uradnem papirju zapisano, da pač slovenščina pri nas na Koroškem ni enakopravna, razmeroma redek slučaj, nevsakdanje so bile tudi okoliščine, pod katerimi je prišlo do tega pisma.

Kakor je dr. Medwed od urada koroške deželne vlade izjavil uredništvu „Našega tednika", so bile povod za to pravno mnenje „dve ali tri pritožbe, in to čez nekaj let" (dr. Medwed) na deželno vlado, katerim je bil kamen spotike dvojezični uradni žig župnije. Vestni uradniki so se nato obrnili na za to pristojno notranje ministrstvo. Uradniki notranjega ministrstva pa so se povezali s pravosodnim ministrstvom ter z uradom zveznega kanclerja ter na podlagi tam dobljenih stališč izdelali pravno mnenje ter ga poslali uradu koroške deželne vlade, da bi ga urad deželne vlade poslal župnijskemu uradu v Galiciji, kar se je potem tudi zgodilo. „Mi smo pri tem pravnem mnenju le stregli notranjemu ministrstvu. Igrali smo le vlogo pismonoše," je pojasnil dr. Medwed. Poudaril je, da tu noben od politikov ni bil obveščen.

Tako daleč uradna stran tega pravnega mnenja.

Da je pisemce gališkemu župniku kljub uradnemu značaju, ali morda ravno zaradi tega, v koroških okoliščinah nekaj, kar more dobiti tudi politično težo, je druga stran kolajne. Tako, kot so imele pritožbe o gališkem župniku, ki ne kloni nobenemu nacionalnemu pritisku, imele zgolj politično ozadje, odgovor na te pritožbe tudi ne more biti kaj drugega kot političen, vseeno, ali je pri njem sodeloval kakšen politik ali ne. Kajti odgovor — pravno mnenje — se bo zopet uporabljal ali zlorabljal le v politične namene. No, medtem so gotovo že zvedeli za to uradno pravno mnenje tudi politiki. Ali bo politična odločitev tudi uradna ali uradna tudi politična?

Dohodki kmeta iz mleka, mesa in lesa se začenjajo vidno krčiti:

Položaj slovenskih kmetov se pošlabšal

Gospodarska eksistenca številnih slovenskih kmetov na Koroškem je resno ogrožena. Razpoložljiva zemljišča in njihova lega ne dovoljujejo, da bi se bavili s pridelovanjem zrnja koruze in žita. Površine orne zemlje so razkosane in premajhne za sodobno strojno obdelavo in žetev. Ker večino svojih površin lahko koristijo le kot travinjo, so prisiljeni, da rastlinske pridelke na kmetiji predelajo v mleko in meso. Tretji vir njihovih dohodkov je gozd, se pravi prodaja lesa in njegova priprava za prodajo.

Vse tekoče leto so taki kmetje še lahko shajali. Ob prodaji mleka, mesa in lesa so njihove družine imele še možnosti dodatnega zaslužka, bodisi v turističnem gospodarstvu, bodisi v delu na gradbiščih ter v obrtnih in industrijskih podjetjih. Če je imel le en član družine možnost zaslužka izven kmetije, je že šlo.

Vsi ti kmetovi viri dohodkov se pričenjajo vidno krčiti. Prireja mleka daje ob splošnih podražitvah iz leta v leto manj zaslužka, čeprav molznost krav narašča. Zato so se zadnja leta pričeli kmetje v večji meri baviti s prirejo mesa. Za to samo na sebi pravilno odločitev jih je sedanji razvoj na evropskem trgu z mesom občutljivo kaznoval. Italija, ki je prej pokupila na Koroškem iz leta v leto večje količine klavnih govedi in mesa, preživlja najtežjo gospodarsko krizo v Evropi. Podobno krizo preživljata tudi Velika Britanija in Francija, njeni znaki pa postajajo očitni tudi po drugih deželah Evropske skupnosti. Lanske in letošnje omejitve pri izvozu mesa v Italijo, zlasti pa padec njegovih cen, ker lira še vedno zgublja na mednarodni vrednosti, je privedel letos jeseni do položaja, ko je tudi avstrijski trg z govejim mesom prenasičen, čeprav je njegov uvoz od začetka leta prepovedan.

V takih okoliščinah so cene klavne živine za 15, pa tudi za 20 odstotkov nižje kot so bile pred letom dni, čeprav so cene mesa po klavnicah še vedno na ravni poletja 1972. Še bolj kot cene klavne živine so v zadnjih mesecih padle cene lesa, bodisi na panju, bodisi pri cesti. Padle so za 30 do 50 odstotkov in trgovina z lesom je takorekoč na ničli. Vzroki so isti kot pri goveji živini. Italija, ki je drugače pokupila do polovice na Koroškem posekanega lesa, je svoj uvoz omejila le na najpotrebnejše sortimente.

Tem udarcem na ramena koroških kmetov, slovenskih pa še posebej, so sledili in sledijo še nadaljni. Letošnja turistična sezona je bila polna razočaranj. Število turističnih nočitev je nazadovalo, nazadoval pa je tudi obseg njihove konzumacije. Letos julija in avgusta ni prišlo kot prejšnja leta do običajnega povečanja povpraševanja za klavno živino in s tem povezanega zboljšanja cen. Tako je minevajoče turistično leto kmete podobno razočaralo kot je hotelirje, penzione in zasebne oddajalce turističnih sob. Pojavi krize in naraščajoče število brezposelnih po deželah EGS — govora je že o štirih milijonih — ne dovoljujejo upanja, da bo prihodnje turistično leto bolj ugodno, prej je pričakovati, da bo slabše od letošnjega.

Toda težave nad naše kmete prihajajo še z drugih strani. Možnosti za dodatni zaslužek usihajo. Gradbeno gospodarstvo, lesno gospodarstvo in industrija tudi v Avstriji krčijo delovni teden in odpuščajo delavce. Avgusta se je avstrijsko gospodarstvo dičilo še s polno zaposlitvijo, sedaj pa je od krčenja delovnih mest prizadetih že nekaj odstotkov zaposlenih. Za inozemskimi delavci, ki sedaj tudi Avstrijo zapuščajo, bodo od tega razvoja prizadete kmečke družine, ki živijo med drugim tudi od dodatne zaposlitve v gradbenem gospodarstvu, v lesnem gospodarstvu in v industriji.

Opisane gospodarske težave posebej bremenijo slovenske kmečke družine. Ob nazadovanju cen za govejo živino in les preti nevarnost zmanjšanja števila delovnih mest, ker je dobršen del industrijskih podjetij v območju dvojezičnega ozemlja v rokah zahodnonemškega in drugega inozemskega kapitala, ker sta se tudi SPÖ in sindikalna organizacija pridružili protislovenski gonji Heimatdiensta in ker v letih naraščanja gospodarske konjunkture ni prišlo do ustrezne kooperacije slovenskih gospodarskih podjetij na domačih tleh in do koncentracije njihovega kapitala. Položaj naše narodne skupnosti na gospodarsko socialnem področju se bo torej v prihodnje poslabšal. Ta ugotovitev pa utegne biti enako tragična kot je resnična.

(bl)

Dr. Pavel Apovnik komentira:

Dandanes realne možnosti za uspeh naše Koroške entone liste (KEL) ocenjujemo ugodno in sicer predvsem zato, ker so večinske stranke v zadnjem času pokazale tako odločen protimanjšinski odnos, da mislim, da bo to nagnilo večino koroških Slovencev, da bodo podprli Koroško enotno listo, poleg tega pa računamo tudi na tiste nemško govoreče volilce, ki se ne strinjajo z manjšinsko politiko večinskih strank.

Pri kandidaturi nimamo namena, da bi ustvarili tretjo silo. Mi si zamišljamo delo v koroškem deželnem zboru tako, da bomo delili naloge med poslancem oziroma med poslanci in pa med sedanjima osrednjima organizacijama koroških Slovencev.

Narodnopolitične zahteve koroških Slovencev bosta slej ko prej zastopali osrednji organizaciji, poslanec pa bo v prvi vrsti skrbel za dnevno politiko, za uveljavljanje slovenskega človeka, pa tudi vsakega zapostavljenega Korošca v dnevni politiki.

Na eni strani je brez dvoma treba računati s poskusom poslancev večinskih strank, da me bodo hoteli sprovocirati v vseh narodnostnih političnih vprašanjih, naj povem, kaj mislim o teh vprašanjih in da bodo hoteli morda celo mojo vlogo omejiti na ta problem. Vendar je druga stvar ta, kako bomo ravnali mi. Že danes lahko rečem, da ne bomo omejili dela samo na manjšinski problem. Ta bo brez dvoma v ospredju, bo najvažnejši, ne bo pa edini. Poslanec se bo moral brigati tudi za druge, takorekoč vsakdanje skrbi naših ljudi in naših volilcev sploh. Na primer, ali se gradi nekje cesta, ali se postavlja kje kakšen nov industrijski ali obrtniški obrat itd. To so vprašanja, za katera se bo moral poslanec postaviti, se zanimati zanje in zavzeti do njih stališča.

Kar zadeva formulacijo, da je boj za narodnostne pravice koroških Slovencev boj za pomiritev v deželi pa je naše stališče, da bo napetost, ki je zdaj na Koroškem, trajala še naprej, če manjšinsko vprašanje ne bo rešeno.

Sploh pa smo načelno mnenja, da je narodnostno vprašanje tako tesno povezano z gospodarskimi in komunalnimi vprašanji, da ga od teh vprašanj ni mogoče ločiti. To je zelo jasno izraženo v programu, ko postavljamo zahteve, ki so skupne vsem Koroščem in predvsem tisti skupini v sklopu koroškega prebivalstva, ki je doslej stala nekako bolj v senci. Tu naj navežem na osnutek o tako imenovanem centralnem prostoru. Ta osnutek bi moral po našem mnenju izzvati ugovor iz vseh tistih, kjer je nemškogovoreče prebivalstvo edino prisotno, kajti favorizira samo določeni del Koroške na škodo vseh obrobnih pokrajin. Tu mislim, da je stična točka z željami in zahtevami tudi nemškogovorečih Koroščev, da preprosto ne gre, da bi industrijo, pa s tem v zvezi tudi vso terciarno dejavnost favorizirali samo na območju med Beljakom in Celovcem.

Asimilacija odvisi tudi od osebnosti

Niso tako redki, ki se danes vprašujejo, zakaj koroški Slovenci tako trdovratno vztrajamo na pravicah do omogočenja uporabe svojega materinega jezika v javnem življenju in do nemotenega narodnokulturnega dela in razvoja. Kot razlog navajajo vse mogoče, od primera dunajskega mesta, v katerem se je naseljeval češki živelj in se podunajčil t. j. sprejel avstronemški jezik, pa do (kot že navada) Amerike, kjer so se številne doseljene narodne skupine poameričanile, sprejele angleški jezik, ameriško zavest.

Zakaj torej, modrujejo, ne bi tudi koroški Slovenci sprejeli nemščine, se pomirili z dejstvom, da se v Avstriji govori nemško, četudi ni Nemčija, in potem da bi bil mir; vsi da bi imeli enake pravice.

Seveda pa vsem takim miriteljem nikakor ne pride niti na kraj pameti, da bi pomislili, kako bi bilo, ako bi njih same silili, da opustijo svoj materin jezik. Le-ta se jim, ko gre za njih, zdi tako samoumeven in naraven, da bi te imeli za nenormalnega, ako bi jim priporočal, naj se odpovejo nemškemu jeziku, ker da je, recimo, „trd“, ali da je svetovni jezik pravzaprav angleščina, in še kaj podobnega.

Prestopiti v tuje narodnojezikovno oko-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Politični stenogram

Plača intendanta

Plača generalnega intendanta ORF trenutno razburja stabilizacijske duhove. Provizorični general Oberhammer zahteva takšno plačo, kot jo je dobil njegov predhodnik Bacher, namreč tako okoli 90.000 šil. Ko pa so o celotni zadevi razpravljali v parlamentu, socialisti niso več mogli zagovarjati takih super-plač, čeprav je Oberhammer izrecno navedel vsoto v pismo Kreiskemu, ko se je potegoval za vakantno mesto in zato more to vsoto vsakčas po sodnem postopku terjati. Novi zakon za ORF, ki je nenazadnje prav glede plač najvišjega manegementa „lex Bacher“, pa utegne postati bumerang za socialiste, ki so ga skovali: socialistični poslanec Blecha hoče dati Oberhammerju „le“ 65.000 šil. in se je tako postavil na justamentno stališče, bo morda prišel v težavni položaj, da mora pomagati svojemu kanclerju pri iskanju novega, definitivnega intendanta. — Indirektno pa ima obe roki zraven tudi finančni minister Androsch: z eno roko bi dal generalu 90.000 šil., z drugo pa bi kasiral na davkih več kot polovico bruto-plače.

Novinarska stavka

Novinarji največjega avstrijskega časopisa so stavkali: lastnika dunajske „Kronen Zeitung“, Hans Dichand in Kurt Falk sta se sprla ob trenutni krizi na tiskovnem področju. Falk, lastnik polovice „Krone“, si je predočil bilanco časopisa, ki naj bi letos odvrgel „le“ 60 milijonov šilingov čistega dobička (lani 180 milijonov) in je svojemu ‚kompanjonu‘ Dichandu kot izhod iz papirne krize predlagal, naj bi se od naslednjega leta krajšale plače urednikom za 30 odst.; ali pa je primoran, da odpusti vsakega petega urednika. Da bi preprečili takšne ukrepe Falka, so uredniki predložili lastnikoma redakcijski statut. Dočim je Dichand, ki je hkrati tudi glavni urednik lista, zagovarjal pogajanja o tem statutu, je Falk izjavil, da lahko uredniki stavkajo do leta 2000. — Po enem dnevu štrajka pa so novinarji že sedeli za pisalnimi mizami: Dichand jih je prosil v interesu obstoja lista in hkrati tudi po oblasti svoje odvetnike, da mu skujejo tožbo proti ‚kompanjonu‘ Falku, da bi le-tega izključili iz lastniške zveze, ker da je ponovno škodoval interese „Kronen Zeitung“.

Razburljivi svetovnopolitični dogodki v teku enega samega tedna

Arafatova zmaga v OZN na račun Izraela

Eden svetovnopolitično najvažnejših dogodkov zadnjega časa je bil prav gotovo nastop voditelja palestinske osvobodilne organizacije PLO Jaserja Arafata pred Združenimi narodi. Zastopniki so mu ploskali, sam pa je dvignil roke v pozdrav in v znak zmage. Palestinci so si izbojevali pomembno zmago, voditelja njihove osvobodilne organizacije so sprejeli v palači OZN kot kakega državnega predsednika. Izrael je utrpel diplomatski poraz, OZN je popolnoma jasno pokazala, na čigavi strani so njene simpatije. Generalna skupščina OZN je sprejela tudi resolucijo, ki govori na dolgo in široko o narodnih pravicah Palestincev, vključno pravico do samoodločbe in ustanovitve lastne države v Palestini. Kako to pojmujejo Arafat in njegovi je čisto jasno: Izrael naj izgine, namesto njega pa naj nastane v Palestini država, v kateri bi živeli enakopravno mohamedanci, Arabci in Judi. O kakih jamstvih za Izrael, za njegov obstoj in njegovo ozemeljsko nedotakljivost v tej resoluciji ni bilo govora. 89 zastopnikov je glasovalo za, 8 proti, 37 se jih je vzdržalo glasu (med njimi Avstrijec). Tako se je torej zgodilo, skoraj točno 27 let zatem, ko je prav ista OZN sklenila delitev Palestine na judovsko (Izrael) in arabsko državo. Lahko bi torej rekli, da so sklenili v OZN smrtno obsodbo za Izrael. Sovražniki te države so potemtakem dosegli zares važno politično zmago.

Kajpada se lahko sklene v OZN marsikaj, kar se potem ne uresniči nikoli. Pomislimo samo na deklaracijo o človekovih pravicah. V zadnji posledici odločata na tem svetu trenutno edinole Moskva in Washington. In za nekatere primere je gotovo tudi najboljše tako. Ravnotežje groze je privedlo odgovorne v ZDA in SZ do spoznanja, da sta odvisna drug od drugega. Sicer se oglašajo v svetovnem političnem orkestru še drugi glasovi, ki pa ne sežejo preveč daleč, čeravno so včasih zelo predirljivi (to pa je obenem dobro in tudi slabo). Gotovo je bilo za Kitajce precej izzivalno, da sta se srečala Brežnjev in Ford prav v Vladivostoku, torej na ozemlju, ki ga zahtevajo Kitajci zase. In sklepi tega vrhunskega srečanja dajejo na prvi pogled zadosti upanja, da se bo le omililo grozljivo oboroževalno tekmovanje med najmočnejšima silama sveta. Ford in Brežnjev sta se namreč sporazumela, da bodo omejili proizvodnjo jedrskega orožja vsaj do leta 1985. Toda že leta 1980 naj bi začeli s pogajanji o podaljšanju tega sporazuma. Pogovori so se vrteli tudi okoli perečih kriznih območij, npr. okoli Bližnjega vzhoda. Tudi tu sta izrazila Ford in Brežnjev presenetljivo soglasje, kar da vsekakor upati, da se bomo ognili hujšim spopadom.

Medtem, ko sta kovala Brežnjev in Ford v Vladivostoku skupno usodo in tudi usodo sveta, je zgrmela Etiopija v novo krizo. Oblastni boj med generalom Amanom Andomom — še pred kratkim močna roka — in mlajšimi častniki se je končal krvavo. Iz Adis Abebe so namreč sporočili, da so ustrelili Andoma ter vrsto bivših ministrov ter visokih vojaških in političnih dostojanstvenikov, skupno 60 ljudi. Očitali so jim izdajstvo in zločine proti etiopskemu ljudstvu. Andoma so šteli opazovalci med zmerne politike in nekateri sodijo, da je postalo zanj usodno tudi zmerno postopanje z islamskimi uporniki (podpirajo jih Arabci) v rdečemorski pokrajini Eritreji. Vprašanje je seveda, kako dolgo se bo obdržala na oblasti nova skupina, ki jo vodi 36-letni major Mengistu Haile Miriam. Ni še namreč dolgo tega, ko so Etiopci vzklikali staremu cesarju Haile

(Dalje na 4. strani)

Izšle so Mohorjeve knjige za 1975

Pred kratkim je izšel nov knjižni dar Družbe sv. Mohorja za leto 1975. Sedaj jih nameščenci Mohorjeve prav pridno razpošiljajo našim rojakom po Koroškem in v širni svet, kajti Slovenci so dandanes razkropljeni in raztreseni na vseh petih celinah naše Zemlje. Slovenci doma in po svetu jih pa tudi radi berejo in jih zmerom z nestrpnostjo pričakujejo. Kadar jih dobijo v svoje roke, je pri njih pristen domači praznik, saj so mohorjevke še zmerom pravo izobraževalno in vzgojno berilo.

Knjižni dar za leto 1975 obsega sedem knjig:

KOLEDAR za leto 1975, Zadnji dnevi Jeruzalema II. del, Družinsko sveto pismo 1. zvezek, Najlepša je mladost, Pesem šolske sestre, Marijin mojster in Družinska pratika.

Na čelu knjižnega daru je brez dvoma

Mohorjev Koledar za leto 1975

Koledar je prava družinska knjiga, ki vsebuje poleg običajnega koledarskega dela še vrsto zanimivosti. Že takoj na prvih straneh najdemo „Pismo Mohorjanom", kjer poroča monsignor dr. Janez Hornböck o tem, kako se je naša najstarejša kulturna organizacija, čeprav že dobrih 122 let stara, vprav lani in letos tudi na zunaj vidno pomlajala in obnavljala. Krajše poročilo „Krščanski nauk v številkah" prinaša kratek izvleček iz krščanskega nauka. Zanimiv je prikaz „Kratek zgodovinski pregled Svetih let". „Vseavstrijska sinoda in koroški Slovenci" je nadaljnji sestavek šolskega nadzornika prof. dr. Valentina Inzka. Tako piše avtor članka na začetku: „Na zadnjem zasedanju koroške škofijske sinode so sinodali izvolili tudi zastopnike koroške škofije za vseavstrijsko sinodo. Iz vrste slovenskih sinodalov je sinoda izvolila župnika Avguština Čebula in dr. Valentina Inzka. Čebul je sodeloval v okviru avstrijske sinode v komisiji, ki je obravnavala vprašanja sredstev javnega obveščanja, dr. Inzko pa je sodeloval v komisji, ki je pripravila predlogo Cerkev v današnji družbi. Kot je označil avstrijski tisk predlogo koroške škofijske sinode o Sožitju Nemcev in Slovencev v koroški Cerkvi kot politično najtehtnejši dokument sinode, tako je našla velik odmev v javnosti predloga, ki je obravnavala v okviru avstrijske sinode najbolj pereča vprašanja avstrijske družbe ter Cerkve v sedanjem svetu."

Sestavek „Življenje v Cerkvi" je pregled najvažnejših verskih in kulturnih dogodkov v vesoljni Cerkvi, kakor tudi v krajevni Cerkvi med nami. Koledar daje nadalje vpogled v zgodovino župnij in cerkva v Podjuni in nekaj drobcev iz naše krajevne zgodovine pliberške in beljaške župnije.

„Za lepše življenje med ljudmi" opisuje odgovore otrok, mladostnikov ter visokošolcev na vprašanje: Če bi Kristus med nami živel. O pedagoškem vprašanju „Otrok se igra" razmotriva J. P. Karel Rojšek, ta naš večni romar in potovalec po evropskih deželah, katerega sestavki so deležni lepega sprejema pri bralcih Našega tednika, je prispeval za Koledar spis „Mladina včeraj, danes in jutri". Rektor Jože Kopeinig v članku „Povej, kaj znaš..." razpravlja o vlogi Doma v Tinjah. Tu piše Kopeinig, da je bil Katoliški dom prosvete v Tinjah, ob začetku bolj poznan kot Dom duhovnih vaj, čeprav ima kratko zgodovino, a se v primeru z drugimi podobnimi izvenšolskimi izobraževalnimi ustanovami uvršča med starejšo, tako na Koroškem kot tudi v avstrijski primerjavi.

Ob priliki 25-letnice smrti Lovra Kuharja-Prežihovega Voranca se Koledar spominja tega velikega slovenskega pisatelja z njegovo črtico „Solzice". Iz „Prešernove zapuščine" je naslednji sestavek. Sledi odlomek „Žeja" iz knjige Počlovečena zemlja, francoskega pisatelja Antoina de Saint-Exuperyja, ki ga je prevedel in priredil za Koledar J. P. Vinko Mirt pa je prispeval članek „Grbi — upodobljena zgodovina". V spisu „Naše gore list" se Lojze Ilija spominja artilerijskega podpolkovnika Valentina Čopa. V zaglavju „Za branje — v premislek" je več kratkih črtic za zabavo.

Mohorjev Koledar se potem spomni tudi „Slovencev po svetu" **Župnik Vinko Zaletel v svojem izredno zanimivem sestavku „Gostovanje Gallusa v Ameriki" izčrpno opisuje ta kulturni dogodek, ki bo za zmerom zapisan v zlati knjigi tega našega tako uspešnega mešanega pevskega zbora.** Zabavni del se konča s spomini „Kako sem doživela gospodinjski tečaj". Tu je še prikaz smrti duhovnikov pod naslovom „Odšli so od nas". Temu pa sledi pregled udov in poverjenikov Mohorjeve družbe po svetu. To dejstvo jasno dokazuje, da Družba še danes veže Slovence, ki so razpršeni po vseh celinah. Čtivo za zabavo pa končujejo „Uganke". Na koncu je na 32 straneh še dodan Cenik — seznam knjig in gramofonskih plošč 1974/75 V njem bomo lahko našli lepa božična darila.

Mohorjev Koledar je res vsebinsko sila pisan in zanimiv ter prirejen zares tako, da bo zadovoljil vsakega, ki ga bo prebiral.

Mirko Kunčič:

NAJLEPŠA JE MLADOST

Znani ustvarjalec slovenske mladinske katoliške literature poklanja zbirko svojih najlepših mladinskih spisov zlasti mladini po družinah naših mohorjanov. Pisatelj Finžgar se je takole izrazil o teh spisih: „Tako zanimive in poučne knjige v naši mladinski literaturi ne poznam." Franc Ksaver Meško je pisal avtorju: „Dragocena knjiga! Jo bom dal svojim nečakom, da bodo tudi oni poznali življenje po svetu."

Spillmann J.:

ZADNJI DNEVI JERUZALEMA II. DEL

Spillmannov roman „Zadnji dnevi Jeruzalema" je delo, v katerem je znani avtor mojstrsko povezal svojo literarno zgodbo z velikim zgodovinskim dogajanjem iz prvih časov krščanstva, ko so še živele neposredne priče dogodkov ob Kristusovi smrti v Jeruzalemu. „Zadnje dneve Jeruzalema" moremo upravičeno uvrstiti med svetovna literarna dela, kot so: „Quo vadis?", „Ben Hur", „Roža sveta", „Dekle z biseri", „Križarji" ipd.

DRUŽINSKO SV. PISMO, I. ZVEZEK

Škof Slovenskega primorja dr. J. Jenko je dejal, da so pripombe in razlage profesorja dr. Rupnika v Družinskem pismu najboljše in znanstveno utemeljene. Zato želi, da bi ta izdaja sv. pisma prišla v roke vseh mohorjanov. Zlasti zamejski udje Mohorjeve družbe te knjige še nimajo.

Turk M. Lavoslava:

PESEM ŠOLSKE SESTRE

Znani so številni njeni spisi. Redno, enkrat tedensko, ima za svoje pismene prispevke eno kolono v „Ameriški domovini". Mnogi poznavalci njenih spisov so že večkrat izrazili željo, naj bi ti izšli v knjigi. Mohorjeva hoče ustreči predvsem ameriškim udom in se vsaj nekoliko oddolžiti idealizmu naših slovenskih šolskih sester.

Lev Detela:

MARIJIN MOJSTER

Pisatelj Lev Detela je izbral obliko legende, da bi prikazal „vekovit spor med umetnikovo svobodo in vezanostjo do razumetja in razumevanja publike" (N. Jeločnik). Knjiga bo pritegnila zrelejše bravce in jih vodila do iskanja in razmišljanja o človeku.

DRUŽINSKA PRATIKA za leto 1975

je tudi letos zelo zanimiva in bo vsakdo našel v njej nekaj zase. **B. L.**

Primorsko dramsko gledališče bo gostovalo v Celovcu

Poročali smo že, da bo 8. decembra gostovalo v Celovcu v Mestnem gledališču Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice s Cankarjevo dramatizirano novelo HLAPEC JERNEJ IN NJEGOVA PRAVICA.

Ker bo čez dve leti stoletnica našega velikega pisateljskega genija Ivana Cankarja, se Krščanska kulturna zveza v Celovcu že sedaj pridružuje temu kulturnemu dogodku. PDG v Novi Gorici je letošnjo gledališko sezono začelo s Cankarjevim delom „Hlapcem Jernejem".

Kaj pravi kritika o uprizoritvi Cankarjevega Hlapca Jerneja Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici:

Primorski dnevnik (15. septembra 1974):

PDG IZ NOVE GORICE S CANKARJEVIM „HLAPCEM JERNEJEM"

Delo je odrsko priredil ter režiral Jože Babič. Sceno in kostume je oskrbel Vladimir Rijavec, medtem ko ga je glasbeno opremil France Lampret. V prvi vrsti velja poudariti, da je Babič ostal zvest Cankarjevemu besedilu. Posrečeno sodelovanje pri postavljanju funkcionalne scene z Vladimirom Rijavcem pa mu je nudilo odlično osnovo za poantiranje, ki je precej preseglo značilno socialno noto, ki je do sedaj prevladovala v odrskih interpretacijah tega dela pri vrsti uglednih gledaliških delavcev. V realistično zasnovano predstavo je Jože Babič vtkal veliko elementov simbolike, s čimer je uprizoritev rasla in se stopnjevala iz začetnega osebnega konflikta gospodarja in hlapca v konflikt med družbo in posameznikom, dokler se ni približala logičnemu koncu; porazu posameznika ob zmagi njegovih idej.

Naslovno vlogo je interpretiral kot gost Stane Raztresen, član Stalnega slovenskega gledališča iz Trsta. Kot njegovega Martina Čedermaca bo morala kritika uvrstiti tudi Hlapca Jerneja med temeljne povojne odrske igralske stvaritve na Primorskem. Igral je takorekoč na dušek, v njem se je stopnjevala hlapčevska tragedija ter bruhala ogenj besed v padajočih in rastočih ritmih. Ob njem je vrsta ostalih vlog spričo značaja dela samega ostala nekako v ozadju.

V **Primorskih novicah** (20. septembra 1974) piše Zdravko Duša pod naslovom

CANKARJEV HLAPEC JERNEJ

Cankarjeva novela stoji od svojega nastanka sem vseskozi na najvišjem mestu med slovenskimi literarnimi stvaritvami. Nekaj drugega je torej v njem — nekaj takega, kar nas sili, da se ven in ven vračamo k njemu — tudi tako, da ga postavljamo na odrske deske.

Čeprav opisan vzvišeno, na način, ki niha med bibličnim načinom podajanja in poetično prozo najvišje vrste, je Jernej ena najbolj človeških pojav v vsej slovenski literaturi. Ob vseh modrih nalepkah, ki mu jih je pritisnila literarna zgodovina, se morda malo omalovažujoče sliši, vendar je res: Jernej je kompleten norec za vsak zdrav razum, ko s svojo prekleto trmo rine skoz vse, kar ga hoče ustaviti na njegovi poti. In to je tisto, kar ga je ohranilo, kar ga bo ohranilo še dolgo.

Veliko več prostora bi moral imeti na razpolago, da bi bilo moč vsaj približno razčleniti, kako sta Jože Babič, ki je novelo priredil in režiral, ter Stane Raztresen, ki je igral glavno vlogo, postavila pred gledalce Cankarjevo umetnino. Babič je izbral bibličnemu stilu besedila primerno odrsko podobo: pasijon v dvanajstih postajah. V njih se postopoma konstituira Jernejeva zavest o svetu in o sebi — zavest, ki izgleda spočetka ob sprevrnjeni in odtujeni (manipulirani) zavesti zunanjega sveta nesmiselna, vendar se postopoma osmišlja in s tem odvzema smisel tisti zavesti, ki je veljavno priznana.

Pri tem Jerneja podpira dvoje: njegova neuničljiva vera in pa dejstvo, da je s svojimi rokami ustvaril tisto, kar se pojavlja kot del njega samega (zato falirani študent, ki ga sreča na poti, ne more uveljaviti zavesti, ki je taka kot pri Jerneju: zavest sama na sebi še ni zadostna podlaga za akcijo). Zato je Jernejeva smrt na koncu neizogibna — s tem, ko je uničil svoje delo, je nujno uničil tudi samega sebe.

Ta nihilistična dimenzija Jernejeve volje je ostala v goriški uprizoritvi prikrita, predvsem po zaslugi nosilca glavne vloge, Staneta Raztrešena, ki je v tej predstavi nastopil kot gost.

Za danes bodi dovolj. Drugikrat pa bomo objavili še ostale kritike o uprizoritvi „Hlapca Jerneja in njegove pravice" v Primorskem dramskem gledališču v Novi Gorici.

MESTNO GLEDALIŠČE V CELOVCU

PETEK, 29. novembra, ob 15. uri: MAKS IN MORIC (Max und Moritz); otroška igra po Wilhelmu Buschu; ob 19.30: POLJUBI ME KATI (Kiss me Kate), musical Cole Porterja. — **SOBOTA, 30. novembra, ob 19.30:** JANKO IN METKA (Hänsel und Gretel), pravljična opera Engelberta Humperdincka. — **NEDELJA, 1. decembra, ob 15. uri:** MAKS IN MORIC; ob **19.30: BALET;** Bartok, Strawinsky, Chopin. — **SREDA, 4. decembra, ob 19.30:** PAGANINI; opereta Franza Leharja. — **ČETRTEK, 5. decembra, ob 19.30:** RAZTRGANEC (Der Zerrissene); premiera burke s petjem Johanna Nestroya.

Klub jugoslovanskih delavcev v Celovcu „TRIGLAV" vabi ob jugoslovanskem državnem prazniku dnevu republike

na proslavo

30. novembra, ob 17. uri, v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu.

Likovna umetnost:

Vladimir Makuc v Celovcu

V ponedeljek so odprli v mali galeriji v Domu umetnikov v Celovcu grafiko slovenskega likovnika VLADIMIRA MAKUCA iz Ljubljane.

Razstava bo odprta do 6. decembra 1974 — vsak dan od 10. do 12. ure dopoldne in od 15. do 17. ure popoldne.

Ob robu povedano:

Bilo je prejšnji teden. Kraj: glavna šola v Dobrli vasi. Otroci so sedeli pri ročnem delu za fante. Ker je bil učitelj, ki je ponavadi poučeval ročno delo, bolan, ga je zastopal drugi. Dva fanta sta se med sabo pogovarjala v svojem materinem jeziku — v slovenščini. Učitelj (ime je znano uredništvu) je to slišal in takoj opozoril ta dva fanta: „Jetzt haben wir keine Slowenischstunde, jetzt müßt ihr deutsch sprechen!“

Kratko — suhoparno — zgovorno!

Še danes torej velja načelo „Kärntner sprich deutsch!“. Pogledali smo v šolski zakon in nikjer ne piše, v katerem jeziku se smejo med sabo pogovarjati učenci.

To je torej diskriminacija slovenskih otrok. To je torej še en prispevek k „beli knjigi“.

Žitara vas: dvojezičnost je pogoj za mir

Zadeva ljudske šole v Št. Primožu je bila ponovno na dnevnem redu občinske seje v Miklavčevem. Lepo število otrok iz žitrajske občine obiskuje šolo v Št. Primožu (v občini Škocijan). Kot kaže, nihče ne more pridobiti staršev, da bi otroke pošiljali v Žitaro vas v šolo. Pri podpisnih akcijah so se izrekli nekateri starši zdaj za Št. Primož, drugi pa proti. Izjave šolskih oblasti glede nadaljnjega obstoja šole niso nič manj nasprotne.

Občina Škocijan ima namen zgraditi novo šolo blizu cerkve (v Št. Primožu). Žitrajski občinski svet se je temu bolj nehote kot hote priključil, kajti za gradnjo šole bo Žitara vas morala prispevati okoli milijon šil. In to pomeni ogromno obremenitev proračuna, posebno še, ker je na isti seji bil sprejet sklep o izgradnji ljudske šole v Žitari vasi v sodobno šolsko poslopje. Pač pa Žitrajčani pričakujejo pomoči od dežele.

Med razpravo o tej točki je vodja slovenske frakcije Golavčnik zavzel splošno stališče k vzdrževanju šol in menil, da je šola za vsak kraj precejšnja kulturna obogatitev in da pomaga ustvariti plodnejše in boljše odnose med starši, otroci in učitelji, kar je za dobro vzgojo in izobrazbo velikega pomena. Tudi obč. odb. Urh (slov. frakcija) se je zavzemal za ohranitev ustreznih pogojev šolanja v prid otrokom.

Nekorektno ravnanje je slov. frakcija očitala občinski upravi v zadevi tujskega prometa. Občina je poleti počastila oz. obdarila razne goste, pri tem pa ni poskrbela, da bi se predstavila, kakršna je — kot dvojezična; vedno je le nemško društvo nastopalo. V določenem smislu je to diskriminacija slovenskih občanov in njih zbora, je dodal Golavčnik.

Občine Velikovec, Škocijan, Dobrla vas in Žitara vas imajo interes, da zagotovijo zanesljivo preskrbo z vodo, za to se hočejo skupno prizadevati. Žitrajčani so pripravljeni pristopiti in plačati prispevek, predlagajo pa izkoriščanje virov pri Mlinčah.

Občinski svet se je nadalje bavil z raznimi spremembami namembe, sklepal o izmenjavi parcel — sedanjo zvezno cesto skozi Žitaro vas bo občina prevzela šele po asfaltiranju. Sklenil je dodatni proračun in vzel na znanje poročila kontrolnega odbora. V skupnost „Werbegemeinschaft Südkärnten“ bo občina Žitara vas tudi v naprej včlanjena — z malo višji mdenarnim prispevkom.

*

Župan M. Posod, ko po končani občinski seji pripoveduje o vožnji v Izrael: „V Betlehemu sem — skupno z županom Ogrisom — zmolil oče naš po slovensko za našo občino.“

Kaj, če bi župan spregovoril slovensko tudi v občinski javnosti — in ne le na svetem mestu?

Dvojezičen „Mini-mladinski dan“ v Št. Jakobu

V nedeljo, 24. novembra 1974, smo se v lepem številu zbrali v farni dvorani v Št. Jakobu. Mladinsko vodstvo dekanij Rožek in Borovlje je vabilo na proslavo Kristusa Kralja.

Toni Schellander je v svoji meditaciji med drugim podal tole misel:

Današnji čas z domišljavim ponosom imenujemo atomski čas, stoletje raket — kratko — dobo napredka.

Vendar je človek v bistvu ostal isti. Zdaj kot poprej hrepeni po notranjem zadovoljstvu, išče mir in srečo, ljubezen in prijateljstvo. Zaveda pa se tudi, da bo vse to našel samo tedaj, če bo imel urejen odnos do samega sebe, do soljudi, do Boga, do okolja; če bo skušal razumeti druge, če bo znal odpuščati ter se pri drugih opravičevati.

Za uvod se nam je predstavil bogoslovec Gustl Themel iz Krke s svojo kitaro. Njegove popevke so se odlikovale predvsem zaradi izbranih besedil.

Pevci in igralci iz Št. Ilja in Št. Jakoba so se združili in nam zapeli vrsto ritmičnih pesmi — „Orange“ in „Laß die kleinen Dinge“ opevata življenjske vrednote, za katere se splača živeti; „Wieviele Menschen“ pa lakoto v tretjem svetu na eni strani, na drugi strani pa razkošje in razsipnost v zmaterializiranem svetu.

Mladinski zbor iz Bilčovsa je vodila gospa Urška Kassl. Zapel je tri pesmi: „K Tebi moje prošnje“, „Kadar solza pride v oči“ in „Cesta zvabila me je“.

Po odmoru je sledila kot višek proslave meditacija, ki jo je pripravil Toni Schellander. K zgovornim slikam je sestavil jedrnato besedilo. Nakazal je napake človeka današnjega časa — sebičneža —, ki v svojem udobju pozabi na svojega brata, mu želi hudo, živi za materialne dobrine.

Po tej meditaciji nam je Šentjakobčanka Magda Koren spet enkrat pokazala, da zna peti in da je na odru takorekoč doma. Ob spremljavi kitar nam je posredovala vrsto popevk.

Tudi mladinski zbor iz Št. Janža je doprinesel svoj del k programu. Zbor je spremljala kar cela instrumentalna skupina. Tudi ti so peli ritmične pesmi: „Vem za pot“, „Zapel sem iz mraka“ in pesem sv. Frančiška „O moj Bog, dopusti mi“.

Za slovo nam je zopet zapela Magda Koren pesem „Prišel je čas slovesa“. V znak povezanosti med seboj smo ob tej pesmi vstali in si podali roke.

Ob koncu se je še šentjakobski kaplan Tone Opetnik, ki je imel skupno z župnikom Poldejem Kasslom v rokah organizacijo, zahvalil za številno udeležbo.

V fari Št. Ilj vlada boj za nemške duše

Boj zvestonemških krogov za duše na južnem Koroškem se nadaljuje brez premora: tokrat so se oglasili zopet nekateri verniki iz Št. Ilja ter v pismu, ki so ga predali javnosti, ugotovili: „Tudi mi smo katoličani!“ Sicer nikjer ni zapisano, koliko takih katoličanov stoji za tem pismom ali koliko vernikov sploh vé zanj; pač pa zahtevajo nekaj: ogromno večino zvestonemško mislečih v župnijski svet šentiljske fare.

Že naravnost vsakdanja pikanterija je, da je list katoliškega tiskovnega društva „Styria“, „Kleine Zeitung“, to pismo bralcev, ki vsebuje napad na župnika Lovra Petričiča radevolje objavila. Pismo bralcev je podpisal neki Franc Aichholzer. VZ pa je napravila kar redakcijski članek iz tega. V župnji sami obstaja tudi „deutschsprachiger Arbeitskreis“. Poglavitna naloga tega združenja, za katerega včasih še župnik ne ve, ni ravno pospeševanje bogočastja, ampak pospešeno izrivanje slovenskega liturgičnega jezika in cerkve.

Župniku Petričiču je uspelo zgraditi v njegovi fari novo cerkev. Pri zbiranju darov za to sodobno zgradbo se ta nemški delovni krožek ni ravno odlikoval po marljivosti zbiranja. Nasprotno pa je večje število nemško mislečih hotelo izsiliti župnika: nemška maša ali prazen nabiralnik. Podoben pojav harmoničnega sožitja je doživel tudi šentjakobski župnik, duhovni svétnik Andrej Karicelj, ko je zbiral darove, da bi obnovil pogorelo cerkev: očitno je tako bojkotiranje sistematično organizirano na nadregionalni bazi. Osvetlitev teh ozadij bi interesentom prinesla na dan marsikateri dobro ohranjen košček v mozaiku pristne Koroške.

POJASNILO K ČLANKU „DISKUSIJA SKUPNA KOROŠKA V ŠT. JAKOBU“

Iz predzadnjega odstavka omenjenega članka bralec Tednika lahko razbere, da organizatorji ne polagamo dosti važnosti na uporabo jezika pri diskusijskih večerih.

Ravno obratno:

Diskusijski vodja Janko Merkač je pred diskusijo pozval vse, naj se poslužujejo svoje materinščine. Dr. Inzko kot Slovenec zastopa interese Slovencev. Dejstvo je bilo, da so v Št. Jakobu Slovenci (tudi javni predstavniki) govorili nemško. Ali naj tolmači ali celo dr. Inzko sam zavednemu Slovencu prevaja povedano v slovenščino? Organizatorji so mnenja, da naj dr. Inzko odgovarja v tistem jeziku, v katerem je bil nagovorjen.

VODSTVO KAT. MLADINE

KULTURNO DRUŠTVO „PLANINA“ SELE

VABI

na predavanje inž. Blaža Singerja

„Gospodarsko socialni problemi koroških Slovencev iz vidika domačih razmer“

- v petek 29. novembra, ob 20.00 v farni dvorani v Selah.

Prisrčno vabljeni!

Prosvetno društvo Velikovec vabi vse rojake iz okolice Velikovca na predavanje z diskusijo

„KDO JE DOMOVINI ZVEST?“

v nedeljo, 1. decembra 1974, ob 19.30

v gospodinjski šoli v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Referent:

univ. asistent dr. Erik Prunč

Krščanska kulturna zveza in Katoliška prosveta vabita na predavanje in diskusijo

„IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH“

Referent: višji vladni svétnik dr. Pavel Apovnik

Kraj: Dom prosvete v Tinjah.
Čas: 6. decembra 1974, ob 19. uri.

Arafatova zmaga . . .

(Nadaljevanje z 2. strani)

Selasiu in poklekovali pred njim v cestni prah. Ko so ga strmoglavili vojaki, so vzklikali Amanu Andomu, a zdaj morajo vzklikati njegovemu nasledniku. Vprašanje je seveda, kako bodo novi oblastniki kos lakoti in gospodarskemu propadu. Če ne bodo mogli izvojevati odločilnih zmag prav na tem področju, preti navsezadnje celo razpad Etiopije, te najstarejše samostojne države v Afriki. Grabežljivih sosedov, ki bi radi ugrabili vsaj del plena, tudi ne manjka (npr. Somalija oz. Sudan, kjer zadnje čase močno vrejo rasna nasprotja med Arabci in arabiziranimi na eni ter črnci na drugi strani; ob tem se porivajo muslimanski fanatiki čedalje bolj v ospredje).

V raznih krogih tako imenovanih arabskih držav se voditelji že pripravljajo na trenutek, ko bodo lahko vkorakali v Jeruzalem (saudski kralj Fajsal bi pred svojo smrtjo še rad molil v Jeruzalemu). Ker pa seveda Izraelci v kaj takega ne bodo privolili koj tako, bo treba poiskati drugih poti. In resolucija, ki so jo sprejeli v OZN z ogromno večino, vsekakor kaže nekaj poti, ki bi lahko pripeljale arabske führerje v Jeruzalem. S pomočjo petroleja je uspelo Arabcem izbiti precej kapitala v svetovni politiki. Za kapljico tega petroleja bi svet tudi tvegal drugi Auschwitz, tokrat na Bližnjem vzhodu. Kaj že šteje življenje teh par Judov v Izraelu v primerjavi z važnostjo arabskega petroleja. Arabci so sicer precej močni in glasni, na vseh koncih in krajih naglašajo svojo enotnost, a po drugi strani kaže, da le niso tako enotni. Ravno v trenutku ene najvažnejših zmag arabske diplomacije se je pripetilo nekaj, kar je milo rečeno vsaj malce neprijetno, nerodno. Prvič v zgodovini sodobnega terorizma je bila obrnjena ost arabskih teroristov (Arabci sami jih že celo imenujejo tako) proti PLO. Skupina teroristov (podpirata jih najbrž Irak in Libija potujčenega Berberja Gadafija) je ugrabila v Dubaju ob perzijskem zalivu angleško letalo ter pristala z njim v Tuniziji. Od Holandcev so zahtevali, naj izpustijo terorista Nurija in Tamima, od Egipčanov pa vrsto teroristov, ki so lani razstrelili v Rimu ameriško letalo. Da bi podkrepili svoje zahteve, so ustrelili talca Wernerja Gustava Kehla, po rodu Nemca, sicer bankirja v Švici. Egipčani so se morali ukloniti, enako tudi Holandci. Predsednik Sadat si je umil roke ter porinil odgovornost za kaznovanje teroristov Arafatovim Palestincem v roke. Vrtiljak mednarodnega terorja se je vrtel tako dolgo, dokler se ni obrnil proti Arabcem, ki so slavili iste teroriste kot velike junake. Vsekakor zanimiva posledica, ki utegne še bolj zmešati bližnjevzhodne štrene in naposled škodovati tistim, ki so videli v terorizmu edino možnost za svojo uveljavitev. Zdaj se bo vsekakor pokazalo, ali je Arafat res tisti preudarni in spretni voditelj Palestincev — vsaj propaganda nam riše tako in še lepšo podobo — ali pa navaden politični šarlatan. Zadnja sodba izvira iz palestinskih krogov, ki so sovražni Arafatu.

Jože Wakounig

TISKARSKI ŠKRAT

V zadnji številki se nam je pripetila neljuba pomota: V rubriki „dr. Pavel Apovnik komentira“ smo zapisali v zadnjem odstavku: „. . . vroč kostanj v ognju nacionalne stranke!“ Pravilno bi se moralo seveda glasiti: „v ognju nacionalne strasti.“

Asimilacija odvisi . . .

(Nadaljevanje z 2. strani)

lje, se zavestno odpovedati narodnemu izročilu, pomeni pretrgati kulturno korenino ter stopiti v novino, ki jo bo mogoče dojel in doživel šele tretji ali četrti rod, ki se je v njej rodil. Ali pa še ta ne, ker se starši niso zavedali, da so prekinili z lastno narodnokulturno osebnostjo in se zato tudi niso bili trudili, da bi se vživeli v novo. In tudi, če so se bili trudili, niso zmogli zajeti vseh razsežnosti in globin novega okolja v taki meri, kakor so jih bili vrasli v prejšnjih, njim in njih narodni skupnosti lastnih.

Osebnost in značaj, ki nam ga je vtisnilo domače narodnokulturno okolje, namreč ni isto kot suknja, ki jo slečemo in oblečemo drugo, ki je prišla slučajno v modo. To smo mi sami.

Seveda je v primeru izseljencev drugače. Pridejo v novo okolje zavestno in ga zavestno sprejmejo. Vejo, da so prišli v okolje, ki pripada drugemu ljudstvu. Tako je z izseljenci, ki se še danes selijo v Ameriko, Brazilijo, Avstralijo.

Toda čisto nekaj drugega je z narodom, ki živi na lastni zemlji stoletja, kjer je s svojim življenjem, delom, navadami, s pesmijo, že davno izoblikoval lastno kulturno okolje, lastno skupnost. Na tej zemlji mu pripada pravica do svobodne izpovedi in uporabe njegovega jezika, pravica do nemotenega kulturnega delovanja, izobraževanja, lastne duhovne rasti, kakršnikoli državi naj potem že pripada. Država je namreč iz ljudstva in ne nad ljudstvom. Zato naj odraža težnje svojih državljanov, ne pa narobe.

Potujčeni narod je izgubil korenino duhovnih vrednot, druge korenine pa ne more izoblikovati še v nekaj rodovih. Med tem časom pa so šle skozi življenje generacije, med katerimi so bile moči, ki bi se lahko duhovno, kulturno in tvorno oblikovale v močne ustvarjalce človeškega duhovnega življenja; številni pisatelji, umetniki, mislec, ki bi ustvarili dela, na katera je človeštvo ponosno.

Iskanje resnice

GOVORICA DOMA, ZGODOVINSKA STVARNOST BREZ PONAREDBE

Pred kratkim je „Naš tednik“ objavil nekaj koroških domačih besed, ki so mnoge ljubitelje slovenske besede vzradostile, saj je prav v besedah neke narodne skupnosti lepota, mož — življenje.

Mnogi si mogoče mislijo, da domača govorica ni lepa, da je celo grda in da ne zasluži pozornosti. V resnici pa je stvar drugačna.

Domača govorica je stara korenina, iz katere zajema naš pisatelj in pisec, korenina, ki se je oblikovala stoletja ob delu, veselju, žalosti, ob življenju naših ljudi, z vsemi usodami, ki jih je naš človek skozi čas doživljal.

Zato nam je vsaka beseda dragocena, saj je pravi dokument iz domačega kraja in če jo preganjamo, je tako, kot bi rušili staro častitljivo in umetniško cerkev.

Seveda to slednje ne pomeni, da bi morali pisati že v narečju; da bomo torej namesto „šla“ pisali „šua“. Pisali bomo v pravorečju, toda z vsemi lepimi in zadetimi domačimi izrazi.

Nič se nam ni treba pomišljati zato, ko pišemo, da uporabljamo tudi lepe domače koroške besede kot „žebrati“, „marnjati“ ali „šocelj“... Nič se ni treba bati, da jih kdo ne bo umel; če kdo od zunaj kake besede res ne bo umel, bo že vprašal.

Pisana beseda, knjižni jezik, je najbolj naravna in najlepša, prav tedaj, ko zajema iz domače govorice.

In res moramo pogosto prav občudovati, kakšen posluh in čut je imel naš človek že od pradavna, prav tu na Koroškem, ko je poimenoval kraje, polja, vrhove...

Kakšna prefinjenost se skriva recimo samo v besedi „Dolinčiče“! Ali pa, mar še vemo, kaj pomenijo „Loče“ (od „loke“ = travnik ob vodi)? Ali „Ledince“ („ledina“ = nezoran svet)? Beljak recimo, ki je že od nekdaj nemški (bavarski), ima slovensko ime. Kot znano so Bavarci slišali največkrat slovensko ime kraja v tretjem sklonu. Od tod potem posebno v množini tista končnica „-ach“ kot Friesach (od slov. v Brezah). Za Beljak, nem. Villach je verjetno izvirno slov. ime „Vile“. Drava in Zila se namreč tu stekata in tvorita „vile“. Ali Fresach (slov. v Brezah, tam so bili nekoč samo brezovi gozdovi).

Slovenska ledinska imena srečujemo še danes po vsej vzhodni Avstriji, na Štajerskem, Nižji in Zgornji Avstriji skoraj do Solnograda.

Verjetno najbolj pogoste so „Bistrice“ (Feistritz), pa tudi „Trstenik“ (Triesting), „Peščenik“ (Piesting), „Ternitz“ (Trnica), „Liesing“ (Lesnik), potem „Rabnitz“ (Rabica), „Mürz“ (Murica)...

Na zgornjem Koroškem pa „Pusarnitz“ (Požarnica), „Göriach“ (v Gorjah), „Dellach“ (Dole), „Vellach“ (v Belah), „Tratten“ (Trate), „Treffen“ (Trebnje — otrebljen svet), itd.

Ko preučimo vso to ostalino, nam je jasno, da ljudstvo, ki se je po propadu rimskega cesarstva naselilo v te predele, ni moglo biti tako primitivno, kot hočejo prikazati tisti, ki se ne morejo otresti histerične naci-onalnosti in potvarjajo resnico.

Ljudstvo, ki se je imenovalo „Slovenci“ je imelo veliko znanje in skušnjo v poljedelstvu in živinoreji in globoko navezanost na zemljo, ki je ostala skoraj do danes. Ljubilo je „trate“, „trebilo“ svet za novo polje, imeli so radi bistro vodo „bistrico“, skratka veliko ljubezen do zemlje in čut za lepoto besede, nad katerimi še danes strmimo.

To pa je tista kultura ljudstva, ki je bila tedaj zelo visoko, če seveda gledamo predvsem na kulturo ljudstva in na nekaj izbrancev višjega sloja kot v rimskem času, v katerem so proletarske in suženjske množice živele v zelo primitivnih razmerah.

ZMOTNI NEMŠKI ANAHRONIZEM

Ko je v monarhiji prevladal nemški nacionalizem, je poskušal odstraniti tudi te prastare znake in priče zgodnje slovenske kulture in narodnosti. Začeli so potvarjati zgodovino, prenarejati izraze in jim dajati drugi pomen. Za Slovence so iznašli drugo besedo, „Alpslawen“, s katero so hoteli odrekati slovenskemu ljudstvu narodno poreklo in ga narediti za neko neorganizirano krdelo, ki da je vdrlo v „Avstrijo“ (Slaweneinbruch, Slaweninvasion) (ko le-te še ni bilo). Ta ostalina iz časov šovinizma preveva še danes avstrijske zgodovinske knjige, v katerih se izogibajo omenjati Slovence kot narodnost.

Navajam za primer samo enega takih anahronizmov, ki mi je slučajno prišel v roke, knjigo „Das Werden Österreichs“ od univ. prof. Zöllnerja na dunajski univerzi. Na str. 30 omenjenega dela (izdano na Dunaju 1968)

(Dalje na 8. strani)

„Akcija življenje“

Biologi še vedno brez uspeha stikajo za skrivnostjo življenja. Astronomi razgrinjajo vesoljstvo in silijo vedno globlje v nebesne galaksije (rimske ceste). Mikrokosmos odkrivajo znanstveniki do skrajnih meja snovnosti in energije. Francoski jezuit Teilhard Chardin je postanek življenja v stvarstvu naznačil kot drugo važno obdobje v njegovem veličastnem razdobju. Tretja posebna razvojna stopnja v stvarstvu, pa je temu znanstveniku postanek človeka, to je bitja z dušo in telesom.

Znanost odkrito priznava svojo nemoč, da bi razkrila zadnje tajine življenja. Civilizirani svet pa medtem doživlja inflacijo življenja v strahovitih oblikah umora spočetega in še nerojenega ter ubijanja starega, za gospodarsko storilnost družbe že brezpomembnega življenja. To strašno razvrednotenje življenja je pred desetletji že nakazal hitlerizem v vsej njegovi brezobzirnosti, dočim so države na Vzhodu po eksperimentih prostovoljnega splava ukinile zadevne zakone. Trenutno pa si v državah evropskega zapada svoboda splava spočetega življenja neizprosno utira svojo pot. S to svobodo si moderna civilizacija piše svojo lastno smrt.

Avstrija:

§ 144 in §§ 96, 97 in 199a KAZENSKEGA ZAKONA

Dosedaj veljavni kazenski zakon § 144 ščiti človekovo pravico do življenja od njegovega spočetja naprej in kaznuje splav kot zločin nad življenjem. S 1. 1. 1975 stopi v veljavo novi zakon, ki dovoljuje splav v prvih treh mesecih po spočetju pod pogojem, da ga po zdravniškem posvetu izvedejo v javni bolnici. Novi zakon nadalje dovoljuje splav tudi po tretjem mesecu, če je zdravnik ugotovil, da je ogroženo telesno ali duševno zdravje nosečnice oz. še nerojenega otroka.

Ljudska zahteva glasovanja je smisel **akcije „Življenje“**, ki je v teh tednih po vseh avstrijskih deželah v teku. S 10.000 podpisniki ljudske zahteve mora notranji minister po avstrijskem zakonu razpisati pismeno ljudsko glasovanje, ki traja teden dni in se organizatorno izvede po vzorcu volitev v politična predstavništva. Po tem glasovanju se mora avstrijski parlament baviti z zakonskim osnutkom, ki ga predlaga akcija „Življenje“. Ta osnutek predvideva:

1. Človekovo življenje bodi zaščiteno po ustavnem zakonu od spočetja naprej.
2. V avstrijskih šolah bodi spoštovanje življenja zajeto v vodilnih vzgojnih načelih in učlenjujejo v učne načrte.
3. Družinske doklade naj se zvišajo. Materam naj se dovoli vzgojna denarna pomoč 1000.— do 2000.— šilingov mesečno. Neiztirljivi alimenti se materam izplačujejo iz družinskega rezervnega sklada, ki si s tem pridobi pravico iztirjanja dolžne vsote od zamudnega očeta.
4. Splav je kazniv od spočetja naprej. Če ugotovi zdravnik za ženske bolezni ali zdravnik-strokovnjak drugega področja, da je življenje nosečnice ogroženo, je splav dovoljen, izvesti pa se mora v javni bolnici. Splav more biti nekazniv, če je sodnijska komisija ugotovila, da je z nosečnostjo zašla mati v tragični življenjski položaj, ki ga drugače ni mogla premagati kakor s splavom. Končno je življenje nerojenih zaščiteno tudi s kaznivostjo moralno odgovornih mož, ki kršijo svoje dolžnosti napram nosečnicam.

„Akcija življenje“ na Koroškem poziva zato vse, da podprejo zahtevo po ljudskem glasovanju s svojim podpisom, ki ga je treba dati pred domačim občinskem uradom. (+)

Nesnost kokoši v zimskih mesecih

Od meseca septembra naprej se prično kokoši v kmečki reji skubiti. Nesnost močno pada in celo preneha. Ponovno prično nesti kokoši v drugi polovici januarja, ko je dan že nekoliko daljši in je najhujši mraz že mimo.

Kokošim v kmečki reji običajno pokladamo krmo, ki vsebuje mnogo ogljikovih hidratov, to je žita in krompir. Za tvorbo jajc in obnavljanje telesnih celic pa potrebujejo kokoši tudi mnogo beljakovin. Le-te dobijo poleti na paši z deteljami, žuželkami in črvi. Zato moramo, če želimo, da bodo kokoši nesle tudi v zimskih mesecih, med domače krmilo primešati v tem času vsaj nekaj oljnih tropin (sončnične, sojine, arašidove) ali ribjo in mesno moko. Tudi klavnične odpadke lahko dobro uporabimo.

Če vseh surovin ne moremo dobiti, kupimo pač beljakovinski koncentrat (superkoncentrat za perutnino) ali pa kompletne krmne mešanice.

V hladnih dneh oddajajo kokoši mnogo toplote. Izgubljeno toploto morajo nadomestiti s krmo, zato jim v tem času pokladamo več koruznega zrnja ali pa jim primešamo med domača krmila maščobe (2—4 odst.), in sicer goveji ali kakšen drugi loj, razna rastlinska olja, svinjsko mast, kostni mozeg in druge odpadne maščobe.

Priporočljivo je, da v zimskih mesecih zapremo kokoši v kokošnjak. Če je le mogoče, ga ogrevamo, da temperatura v prostoru ne pade pod 0 stopinj Celzija, oziroma da je temperatura okrog 10 stopinj Celzija. Pri tej temperaturi se kokoši zelo dobro počutijo, kar tudi ugodno vpliva na njihovo nesnost.

Da napravi jajce, potrebuje kokoš 24 do 28 ur svetlobe. Svetloba namreč vpliva na izločanje hormona, ki uravnava tvorbo jajčnega rumenjaka. Hormon se izloči le ob svetlobi, če je žival budna. Da pa odpotuje jajčni rumenjak iz jajčnika v jajcevod, mora kokoš mirovati — počivati. V tem času se okrog rumenjaka napravijo beljak, jajčne opne in lupina.

Pozimi, ko je dan zelo kratek, moramo torej kokošnjak dodatno osvetljevati. Luči prižgemo zgodaj zjutraj in proti večeru, čez dan pa jih ugasnemo. Skupaj naj imajo kokoši 16 ur svetlobe dnevno. Za kokošnjak za 10 kv. m. površine tal zadošča ena 25-vatna žarnica. Dodatno osvetljevanje torej ni povezano z velikimi izdatki, zato ga priporočamo vsakemu kokošjerejcu.

Poleg dodatnega osvetljevanja, primerne krme in ustrezne toplote, moramo v zimskih mesecih poskrbeti za dobre higienske razmere, da bodo kokoši zdrave. M. O.

Podgorje v Rožu

V soboto, 23. novembra, je v Suhi pri Podgorjah umrl eden redkih domačih umetnikov, znani slikar, pleskar in kipar Fritz Franc, po domače Sridnjakov Francej. Rojen 29. 1. 1891 v Skočidolu, živel je pri družini svojega rajnega brata Florija, ki je umrl pred štirimi leti. Skozi trideset let je služil mojstru, kjer se je poleg svojega dela tudi sam umetniško razvijal ter začel polagoma tudi sam ustvarjati mojstrske umetnine. Slike na spomenikih in v cerkvah bodo še dalje spominjale na rajnega. Kljub slabemu vremenu ga je spremljalo na njegovi zadnji poti veliko ljudi, ki so na ta način izrazlili svoje spoštovanje in povezanost z rajnim umetnikom.

Za naš dom:

Uporabni nasveti

Jajca ohraniš sveža, če jih namočiš v raztopljen loj, ali cenejše pa vendar dobro sredstvo: jajca namaži z ilovnato zemljo. Tako se pore na jajcu zadelajo in ne prepuščajo niti toplote niti vlage.

Jajca se v toplih dneh ne pokvarijo, če jih položiš v sol.

Počena jajca lahko kuhaš. Jajca zaviješ v tanek (t. im. svilen) papir. Vodi, v kateri ga kuhaš, dodaš soli.

Klobase ne pokajo pri kuhanju in pečenju, če jih pred kuhanjem ali pečenjem pomočimo v vrelo vodo.

Ribe laže luščimo, če jih pred snaženjem pomočimo v kis.

Mlada zelenjava ostane sveža, če jo hraniš v prstenem loncu, katerega pokriješ z vlažno krpo in ga hraniš na hladnem.

Limona da več soka, če jo segreješ v peči, predno jo razrežeš.

Orehi se ne pokvarijo, če jih hraniš v suhem pesku.

Solata in zelenjava, ostane sveža, če jo zaviješ v moker časopisni papir.

Čebulo lupi pod vodo v kakem loncu, da se ne boš solzil.

Žilavo meso postane kmalu mehko, če mu dodaš žlico konjaka.

Odrezano limono ohraniš, če jo povezneš z odrezano ploskvijo na krožnik, vlažen od kisa.

Zlata poroka v Vogrčah

Grška pripovedka govori o možu Filemonu in njegovi ženi Bavcisi, kako sta živela v nerazdružni ljubezni kot eno srce. Pisatelj Franc Finžgar pa je tak idealni par skušal prikazati v mohorjevi povesti „Mirna pota“. Za zlato poroko pa ni dovolj, da se le rada imata, ampak da skupaj nosita zakonski križ, pa tudi srečo celih 50 let.

Tak primer imamo v Vogrčah in odkar ljudje pomnijo, še ni bilo tukaj zlate poroke. Da smo jo praznovali 3. novembra, je zasluga Zgončevega očeta in matere, Simona in Marije Wutte.

Oba sta bila doma v Mlinčah rojena leta 1900, ob stoletnici Prešernovega in Slomškovega rojstva. Ko je bil Šimej „star šele osemnajst let, ga je že cesar hotel k vojakom imet“ in ga je poslal na italijansko fronto, odkoder se je malokdo vrnil. Doma je bilo devet otrok, Šimej ni daleč hodil v vas, ampak je šel snubit kar h Kovačevi hiši, kjer je bilo 12 otrok in zapel „Mojcej, ah Mojcej...“ V Rikarji vasi sta se poročila, toda bilo je težko življenje tedaj in Šimej je hodil mnogo let peš v Rebrco v tovarno, tako dolgo pot. Opravljal je tako delo v tovarni, da brez njega ni šlo, ko ga je Hitler poklical drugič v vojsko in ga je tovarna rešila vojaštva. Leta 1949 sta prišla v Vogrče, kjer je že preje bila Kovačeva žlahta in zopet sta morala pošteno delati, da sta kmetijo dvignila. Priden pa je Zgončev atej tako, da je še v starosti delal pri zidarjih. Zaradi pridnosti in vestnosti in poštenosti so ga povsod radi imeli.

Bog je poročenca imel po svoje rad: da ju je tepel. Izgubila sta vse tri sinove, le dve hčerki še živita, Francka je mlada Zgončinja, por. Lubas. V moči in živi veri sta dobila moč v vseh težavah življenja.

Poročenca sta zvesta: najprej eden drugemu v zakonu, kar niso vsi zakonci.

Zvesta sta veri, ki jo živita kot praktična kristjana v ljubezni do Boga in bližnjega in ju imajo zaradi dobrega srca in veselega značaja vsi radi. Zvesta sta svojemu narodu: kar vedno brez strahu priznavata in se ne pretvarjata in ne lažeta. Zato naročata in bereta slovenske časopise.

Slovesnost je bila med farno božjo službo, ker je to velik dogodek za vso faro in ker sta otroka farne družine in ker sta res zgledna farana.

Cerkveni zbor, v katerem je dobra pevka njuna hčerka, ju je po maši pozdravil s pesmijo. V majhnem krogu ob najbližjih sorodnikih so doma v prisrčnem razpoloženju in s pesmijo praznovali jubilej: sad 50-letnega skupnega veselja in trpljenja, požrtvovalne ljubezni in zvestobe.

Čestitkam in željam sorodnikov in faranov se svojima naročnikoma pridružuje tudi „Naš tednik“!

Imaš že NAŠO PESEM?
Če še ne, jo dobiš v pisarni Krščanske kulturne zveze v Celovcu, pri krajevnih prosvetnih društvih in pri voditeljih farne mladine ter pri Katoliški mladini v Celovcu.

Celovec

Slovenske oddaje

NEDELJA, 1. 12.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 2. 12.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Dr. Anton Feinig: Hišna, ledinska in krajevna imena v Rožu — L. Detela: Koroška duhovnost — Koroško srednjeveško leposlovje. — TOREK, 3. 12.: 9.30 Za vsakega nekaj. — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte! — SREDA, 4. 12.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Poper in sol. — ČETRTEK, 5. 12.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Koroški zbori pojo — Knjige za vas — Domače viže. — PETEK, 6. 12.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Brezmadežna. — SOBOTA, 7. 12.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV Avstrija

1. PROGRAM

NEDELJA, 1. decembra: 16.00 Živordeči avtobus (22): Zgodbe o življenju z živalmi — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: Wickie in močni možje: Zaklad Eskimov — 16.55 Calimero — 17.00 Za družino: Jurij: „Kot kličeš v gozd, tako ti odmeva nazaj“ — 17.25 Ernst Fuchs: Pogovor s slikami; umetnost videti in razumeti — 17.55 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.00 Dragulji sedme celine: Rože v Pozejdonovem vrtu — 18.30 Ob 50-letnici smrti velikega opernega komponista Giacoma Puccinija — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 Adventni pogovor — 20.15 Cvetje v prahu — 21.50 Čas v sliki — nočna izdaja — Šport.

PONEDELJEK, 2. decembra: 18.00 Tri deklice in trije dečki: Pester večer — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kamera (3), za prijatelje fotografiranja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Boney in pošast — 21.05 Oddaja ORF — 21.15 Televizija v preteklosti — 22.00 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 3. decembra: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Rožnordeči panter — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Kaj sem? — 21.00 Poor cow — poljubljen in tepen, film Kennetha Loacha — 22.35 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 4. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Formalna logika (10) — 10.30 Uporabna fizika: Merjenje časa — 11.00 Program za delavce: Poor cow — poljubljen in tepen — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Jezdec iz lecta — 17.10 Risanje — slikanje — oblikovanje — 17.35 Za otroke od 8. leta dalje: Mali športni ABC: Košarka — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kuhinja v televiziji — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Srečanje z živaljo in človekom — 21.05 Prerezi — 22.05 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 5. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Formalna logika (11) — 10.30 Privid ZDA — 11.00 Tkalnica — 11.30 Kaj lahko postanem? Obdelovanje in odgajanje — 12.00 Dnevi, ki so delali zgodovino (Pearl Harbour) — 18.00 Tečaj ruskega jezika za začetnike — 18.25 Cooky in njegovi prijatlji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Vaš nastop, prosim — 21.00 Zgodbe z dežele: Začetek — 21.15 Čas v sliki — nočna izdaja — 21.55 Šport (posebno).

PETEK, 6. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Živordeči avtobus: Zgodbe o življenju z živalmi — 10.30 Jesti in piti — 11.00 Program za delavce — Iz življenja nepridiprava — 18.00 Zeleni svet: Mednarodni agrarni magazin — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Družina Feuerstein: Pepelka — 18.55 Oddaja Avstrijske sindikalne zveze — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Panorama — 21.20 Diskusija ORF — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 Prebrisanec.

SOBOTA, 7. decembra: 15.20 Koncertna ura — 16.20 Za otroke od 5. leta naprej: Pošiljka z mišjo — 16.45 Calimero — 16.50 Schranz x 8; smučarski tečaj — 17.00 Za družino: Klub seniorjev — 18.00 Mnenja sem — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.00 Kultura — posebno — 18.55 Dober večer reče... Heinz Conrads — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Dve leti počitnic, po pustolovskem romanu Jula Verna: Pošta s steklenicami — 21.50 Šport — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 Comancherosi; sobotni film iz življenja Divjega zapada.

2. PROGRAM

NEDELJA, 1. decembra: 18.00 Tedenski magazin — 18.30 V imenu napredka: Porušenje velikanske pokrajine — 19.15 Sam, večkrat odlikovani gorski film — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Kultura — posebno — 20.10 Okolica — 20.15 Derrick, kriminalna serija Herberta Reineckerja — 21.15 Godalni kvartet, srečanje karikaturistov v Alpachu — 22.00 Vprašanja kristjana — 22.05 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 2. decembra: 18.30 Množica, slučaj, statistika — 18.45 Šola za starše: Iti spat — 19.00 Puščava zmaga — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Kadar oče s sinom (12): Poslovni prijatelj — 21.15 Galerija — 21.40 Televizijske ponovitve.

TOREK, 3. decembra: 18.30 Iz šolske televizije: Formalna logika — 19.00 Igra s pojmi — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Rojstvo zvezde — 21.00 V. I. P. gugalnica — 21.45 Televizijske ponovitve.

SREDA, 4. decembra: 18.30 Iz šolske televizije: Dnevi, ki so delali zgodovino (Pearl Harbour) — 19.00 Ernst Fuchs: Pogovor s slikami — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Iz življenja nepridiprava — 21.45 Televizijske ponovitve.

ČETRTEK, 5. decembra: 18.30 Iz šolske televizije: Formalna logika — 19.00 Človek na „črnem seznamu“ — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Danes igrajo originalni Gorenjci — 21.00 Zmešani človek — 22.00 Televizijske ponovitve.

PETEK, 6. decembra: 18.30 Enej — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob koncu tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Plava Venera, ameriški film iz leta 1932 — 21.40 Televizijske ponovitve.

SOBOTA, 7. decembra: 16.05 Rdeči prah — 17.40 Vesoljska ladja Enterprise: Tuja materija — 18.30 Med poleti: Miklavžev praznik — 18.55 Glasbena poročila, nato igramo kljunasto flavto (blokflavta) — 19.30 Čas v sliki — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Gustav Mahler: Simfonija štev. 2 v c-molu — 21.45 Zgodbe, ki jih ne moremo pojasniti: Revija izpade — 22.15 Čas v sliki.

TV Ljubljana

NEDELJA, 1. 12.: ... Svet v vojni — ... Otroška matineja — 11.20 Poročila — 11.25 Začetek gradnje Krške jedrske elektrarne — Nedeljsko popoldne — 18.15 Cvetje v jeseni — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.00 M. Božič: Človek in pol — 21.00 Propagandna oddaja — 21.05 UNA — 21.35 Športni pregled — 22.10 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 2. 12.: 8.10 TV v šoli — 9.00 Angleščina — 9.30 TV v šoli — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.00 Angleščina — ponovitev — 15.30 TV v šoli — ponovitev — 16.30 Madžarski TVD — 17.25 E. Majaron: V znamenju dvojčkov — 17.45 Mozaik — 17.50 Obzornik — 18.05 Važno je roditi se pod srečno zvezdo — 18.35 Socialistična morala in naša družba — 19.00 Odločamo — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.15 Bog nas varuj revolucij in rdeče poplave — 21.25 Kulturne diagonale — 21.55 Sodobna oprema — 22.05 Mozaik kratkega filma — 22.25 TV dnevnik.

TOREK, 3. 12.: 8.10, 9.35 in 10.05 TV v šoli — —14.10, 15.35 in 16.05 TV v šoli — ponovitev — 16.35 Careme-Menart: Steklenička črnila — 17.50 Barvna risanka — 17.55 Obzornik — 18.10 Življenje v gibanju — 18.35 Mozaik — 18.40 Ne prezrite — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.05 Pogovor o ... — 20.55 Barvna propagandna oddaja — 21.05 T. Hardy: Mračni Jude — 21.50 TV dnevnik.

SREDA, 4. 12.: 8.10, 10.50 in 15.25 TV v šoli — 16.30 Madžarski TVD — 17.25 Viking Viki — 17.50 Obzornik — 18.05 Pred referendumom za šolstvo ob obali — 18.35 Mozaik — 18.40 Mladi za mlade — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Propagandna oddaja — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.05 Polnočni kavboj — 21.55 Propagandna oddaja — 22.00 Miniature — ... TV dnevnik.

ČETRTEK, 5. 12.: 8.10 TV v šoli — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.05 Angleščina — 15.35 Francoščina — ponovitev — 16.30 Madžarski TVD — 17.30 T. Seliškar: Bratovščina sinjega galeba — 18.00 Obzornik — 18.15 Mozaik — 18.20 Svet v vojni — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.05 M. Vitezovič: Dimitrije Tucovič — 21.00 Kam in kako na oddih — 21.10 Monitor: Beograd — I. del — 21.50 Chausson: oPeme; K. Pahor: Istrijanka — 22.20 TV dnevnik.

PETEK, 6. 12.: 8.10 TV v šoli — 1.50 Angleščina — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.45 Angleščina — ponovitev — 16.30 Madžarski TVD — 17.20 Veseli tobogan — 17.50 Obzornik — 18.05 Revija folklore — 18.35 Mozaik — 18.40 Začetek življenja — 18.50 Onesnaženje celinskih voda — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 19.55 Propagandna reportaža — 20.00 3-2-1 — 20.10 Obisk na malem planetu — 21.30 Propagandna oddaja — 22.35 Harlem — 22.25 TV kažipot — 22.45 TV dnevnik.

SOBOTA, 7. 12.: 9.30, 10.35 in 12.00 TV v šoli — 12.55 Nogomet Partizan : Dinamo — 16.10 Disneyev svet — 16.55 Hokej Olimpija : Jesenice — 19.10 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 19.55 3-2-1 — 20.00 Chaplinova burleska — 20.30 Festival glasbe podonavskih dežel — 21.40 Moda za vas — 21.50 Barvna propagandna oddaja — 21.55 TV dnevnik — 22.10 Dvoboj pri srebrnem potoku.

Naš tednik izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24,— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 100.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

DR. IVAN TAVČAR: 7

Cvetje v jeseni

Pristopila je k vodi ter nalahko dvignila roko. Jaz pa sem moral ostati na svojem mestu. Od tam sem videl, kako je izpod skale, okrog katere so se nabirale pene, priplavala velika postrv, katera je blastnila po belih koscih po vodi.

Bila je „Jera“, ki sva jo že pred petimi leti spoznala!

Prišel je ukaz: „Kobilice lovi!“

Človekoljubno je še dostavila: „Pa steri glavice, da ne trpe preveč!“

In ljubljanski kavalir se je plazil po bregu ter pokorno lovil brzoskoke kobilice. Trl sem jim glavice, tako da sem imel v hipu rumene prste na roki. Častite dame, z otrokom sem postal otrok, prirodi sem slonel v naročju, z njo sem dihal in živel! In prav nič se ne sramujem, povedati vam, da se mi še danes sanja v dolgi noči, kako lovim kobilice po travah ob slapih šumeče Karlovšice!

Prinašal sem jih dekletu, ki je vsako posebej spustila v vodo. Ondi se je Jera gostila. Postavila se je bila ob strani tik curka; kadar je prineslo kobilico mimo, je že izginila v nenasitnem želodcu.

Šestnajst po vrsti jih je Jera pozobala tisto jutro; šele za sedemnajsto se ni več zmenila, tako da jo je curek tolmuna, kjer je obstala. Držala se je prav pri vršini, da odnesel. Nato je hotela prebavljati. Splavala je h koncu ji je gledala plavut iz vode in da so se jasno razločevale črne in rdeče pike. Pri tem je Jera bila mirna, kakor kos lesa, ki je obstal v mirni vodi, samo včasih je z repkom pomahala in bistri očesi sta se ji svetili ko iskri.

Ko sem pristopil, ni takoj zbežala. Polagoma se je potapljala, zmerom nižje, zmerom nižje, dokler je ni vzelo dno mojemu očesu.

„Tebe se je zbala! Sedaj jih pa nekaj vjamem, če jih hočeš jesti.“

Peljala me je k nižjemu tolmunu, ki je bil bolj plitev in katerega so obdajale votle skaline, pod katerimi se rade skrivajo ribe. Ko sva pristopila, se je potegnil teman oblak: toliko se jih je skrilo pod skalo.

In spet sem doživel nekaj posebnega. Vrgla je ruto z glave in odvezala še tisto, ki jo je imela okrog vratu. Pri tem se je sramežljivo obrnila v stran, da bi ne opazil, kar ni bilo namenjeno mojemu pogledu. Vrgla je ruti v travo, a s tem je bilo sramežljivosti v vsakemu oziru zadoščeno. Obrnila se je kmeni, kakor da bi imela deset rut okrog vratu; na rokah pa je pričela vihati rokavce. Ko so bili na obeh rokah zvihani, je legla na breg, rekoč:

„Da bi me le kakšna ruska ne uklala!“ V pogorju je „ruska“ to, kar je mravlja v dolini.

Brez strahu je potem segla pod skalo, in sicer tako globoko, da ji je voda močila zavihani rokavček.

S ponosom je zaklicala: „Jo že čutim!“

Kdor ve postrvi z roko loviti — jaz sem strokovnjak v tem — ve tudi, kako se polasti lovca zadovoljstvo, če je spravil žival pod skalo v tako stisko, da več uiti ne more.

To zadovoljstvo je občutila tudi Meta:

„Mislim, da mi več ne uide.“

V tej nadi je prišla eni roki še z drugo na pomoč, tako da je imela obe v vodi in pod skalo. Pri tem, ko se je tako pehala za ribo, je nevede dvignila desno svojo nožico, in to precej veliko, da se je pokazala mečica, kakor iz belega kamna izklesana! Bil je pogled, da bi se ga bili sami bogovi razveselili! Da sem ga bil tudi jaz vesel, mi lahko verjamete; a verujte mi tudi, drage prijateljice, da me niti senca kakšne napačne misli ni preobdala pri tej deviško-nedolžni nožici, ki se mi je takrat odkrila!

Ali glorije je bilo konec. Meta je nekaj zastokala, nato je bliskoma potegnila roke izpod skale in se vzdignila z zemlje. Bila je tako prestrašena, da se ni mogla ganiti z mesta.

„Kaj je?“

Ni mogla odgovoriti, samo z roko je kazala v vodo. Približam se bregu in takoj ga opazim tistega največjega sovražnika „ribiča z roko“. Po belem pesku se je bil priklatil od onega brega, vlekel se je prav ob tleh in malo, trikotno glavico metal tja in sem. Okrog te trikotne glavice je neprenehoma strigel s črnim svojim jezičkom, a po hrbtu je nosil križ v debeli verigi.

Pobegnila je po senožeti navpik. Pri vaški poti na tratini je ležal Kalar. V roki je tiščal odprt nož in v zemljo suval z njim. Nekaj je grčal in nerazumljivo govoril. Pri najinem prihodu vzdigne glavo:

„Dekle naj gre naprej.“

Očividno je bilo, da hoče z mano govoriti. Meta je odšla, Kalar pa je pričel:

„Jezični dohtar, kaj?“

Pritrdil sem mu. Dolgo je zrl predse.

„Morda mi napišeš pismo za sodnijo, da bi potem človek tisto sam nesel v Loko, kjer bi ga zaprli brez litanij in brez žandarjev. Teh se bojim in nočem, da bi me pred otroki uklepali.“

Gledala sva si obraz v obraz. Precej časa! Nato je omahnil in zopet je sekal z nožem po zemlji. Ko se je umiril, mu rečem:

„Poslušaj dober svet! Krivico si mu delal, Luka, to je ena; in kazen je že šestnajst let lazila za teboj; vest te je razjedala, in to je hujše od ječe. Ali ni res?“

Samo zastokal je.

„Reci mu, da ti je žal krivice in da naj v božjem imenu pozabi. Boš videl, da pozabi, in vse je izravnano.“

Ker ni bilo odgovora, sem odšel.

Sredi vasi sem dotekel Meto. Mogoče in skoraj gotovo je, da jo je mučila radovednost, kaj mi je Kalar povedal. Vas vsaka bi bila vprašala po tem, moja deklica pa ni odprla ust — bila je značaj!

Pri Kalarjevi hiši je kazal razmršeno svojo glavo Lovri-

Hana

Hana je težko sopla, ko se je vzpenjala v hrib po strmi kolovozni cesti. Z desnico se je opirala na leskovo palico, v levici pa je stiskala v culico povezano svoje imetje. Ruta ji je zlezla na potno čelo, kot bi hotela skriti njen zgubani, trpeči obraz. Telo te sedemdesetletne ženice je to pot bilo videti še bolj sključeno.

Ustavila se je precej visoko v hribu. Sedla je kraj ceste ob drevo, odložila palico, culico pa je trdno stiskala v naročju. Njene izsušene oči pa so topo zrle v dolino, tja, kjer je bil še pred eno uro njen dom.

Pritajeno je vzdihovala. Iz culice je previdno vzela v papir ovito staro porumenelo sliko svojega moža Marka.

„Oh, Marko, zakaj si moral umreti, zakaj? Kako lepo nama je bilo, čeprav sva se že vdala usodi, da ne bova imela otrok. Pa vendar se nama je po desetih letih zakona rodila Rozinka, čeprav je nisi videl. Kako srečen si bil tisti večer, ko sem ti izdala skrivnost, da boš postal oče. Oče, oče, si ponavljal, me poljubljal, se smehljal: tega skoraj nisi mogel verjeti. Vem, da si bil še zato bolj srečen, da boš lahko svojim sestram dokazal, da boš imel naslednika na svoji domačiji, da bodo utihnili njihovi zlobni jeziki in da bo minilo njihovo veselje, da si njhovi otroci razdele kmetijo.

Toda ta sreča ni trajala dolgo in tudi tvoje sestre niso slišale iz tvojih ust te novice. Že naslednji dan je ugasnilo tvoje življenje v gozdu: smreka, ki si jo podiral, te je za vedno sprejela pod svoje okrilje...

Videla sem porogljive nasmehe tvojih sester, ko smo vstopile v sobo na zapuščinsko razpravo. Pred očmi se mi je zavrtelo in padla sem. Nekje v daljavi sem slišala, kako je Mima z ostrim glasom rekla sodniku: ‚Ta otrok, ki ga Hana nosi pod srcem, ni Markov, on ni mogel imeti otrok.“ Vse prošnje in pritožbe so bile zaman, vzdržale so sestre. Kmetijo so prodali. Podpisati sem morala in dobila sem le svoj delež. Rozinka pa je ostala zatajena, brez očeta in doma...“

Hana je obrisala od solz mokro sliko, njene motne oči pa so begale v dolino. Spet je ujela svoje raztresene misli in se spet zazrla v sliko Marka.

„Ostala sem pri novem gospodarju za deklo, edina tolažba mi je bila najina hčerkica. Kadar sem jo pogledala, sem v njenih očeh videla tebe, Marko. Leta so tekla. Rozinka se je razvila v ljubko dekle. Tudi gospodarjeva sinova sta postala postavna. Jože je ostal doma po končani vojaščini, Silvo je postal mehanik. In glej, Marko! Jože in Rozinka sta se vzela, čeprav sem želela, da ostane Rozinka v svojem poklicu, izučila se je za šiviljo, pa sem bila vseeno neznansko srečna, da bo spet naš dom, čeprav sem na lastni domačiji dekla Hana. Vsi so me klicali Hana, tudi Rozinka. Iz njenih ust nisem nikoli slišala besede mati. Za mamo in očeta je imela gospodinjo in gospodarja, kot sta ju klicala njuna sinova, mene pa Hana. Čeprav mi je bilo hudo in sem ji večkrat dejala, da sem jaz njena prava mati, mi ona ni rekla mati. Počasi sem se na to privadila...

Danes pa mi je pokazala vrata. Vpila je name, da sem vlačuga, da sem jaz kriva za njeno trpljenje na kmetiji. Vem, bila je skupaj s svojimi tetami, čeprav tega ne prizna... Povezala sem culico, hranilno knjižico pa sem pustila na posteljici, v kateri spita Markec in Binca...“

Hana je nenadoma videla pred seboj prečudovite barve, ki so obdajale njenega moža. Prihajal ji je nasproti nasmejan, stegnjenih rok: ona hoče k njemu, kliče ga, zraven ima še Rozinko, prihajata vse bliže, ona ju kliče...

Ko je Rozinka našla na postelji knjižico, je prebledela in stekla v Hanino sobo. Ni mogla verjeti, da je zares odšla. Stekla je ven in klicala: „Hana, vrni se! Hana!“ Njen glas je odmeval daleč. Tokrat se je spomnila: Hana je verjetno odšla v hrib v bajto k stari prijateljici Toni. Tekla je, kajti Hana ji ne sme napraviti te sramote, da jo je hčer spodila od doma. Ko je močno zasopla, je obstala. Tokrat je zagledala Hano, kako je sedela naslonjena na drevo. Stekla je k njej. A, groza! Zavpila je Hana, Hana, jo tresla, a njeno mrtvo telo ji je omahnilo v naročje. Rozinka jo je kot otroka stisnila k sebi ter zaihtela — MATI ODPUSTI!

M. Z.

Šla bi

Šla bi —
ne samo v sanjah,
ampak zares —
po cesti

vijugasti, brez asfalta,
čeprav bi kamni
rezali v podplate
bolečine,

sama...
Šla bi do konca
z željo, da
pozabim na vse.

In sedla bi na
skalo življenja,
tiha, brez misli
čakala bi na svit...

Vrnitev

Lep zimski dan se je nagibal k večeru. Mrak je počasi zavijal hiše v temo. Zasnežena drevesa so se zalesketala, zdelo se je, kot bi bila spletena iz svilenih nitk. Kdaj pa kdaj se je zganila veja, s katere se je usul sneg. Skozi bleščečo belino je prihajal lesk luči, ki so svetile v vasi.

Od glavne ceste, kjer se odcepi od nje stranska pot, sta bili dve sledi: moja in njegova. Vodili sta preko travnikov in polj k potoku, ob katerem sva stopala... Spoznala sem ga v mestu. Bil je srednje velike vitke postave. Svetli, nekoliko daljši lasje so se mu nad čelom kodrali, kar mu je dajalo še bolj moški videz, čeprav jih ni izpolnil niti dvajset. Njegove sinje oči so mu toplo sijale in ustnice pod brčicami so bile vedno nabrane v prijazen nasmeh.

Stopal je ob meni in s svojo desnico je nežno stiskal mojo dlan. Zmrznjen sneg nama je enakomerno škripal pod čevlji. V zamrznjeni strugi je skrivnostno žuborel kristalno čist potoček; zdelo se mi je, da poje pesem ljubezni.

Prišla sva v gozd. Premražena srna je plaho prhnila mimo naju in dolge vitke noge so jo lahkotno ponesle med zasneženo drevje. Gozd je prenehal in pred nama je stala poljana. Dva samotna kozolca sta v hribu metala senco po pobočju. Tu se je strma pot rahlo nagnila navzdol. Ob brvi čez potok je stal hrast. Obstala sem pod njim in se zagledala čez, kjer je za hribom stala moja domačija. Tu sta me čakala oče in mati, tu sta bila bratec in sestrica, ki se obesita okoli mojega vratu, kadar stopim čez prag. Osem mesecev jih že nisem videla. Zavedla sem se: moje srce je bilo željno tople mamine in očetove besede in razigranega smeha brata in sestrice.

Naenkrat sem začutila njegovo roko, ko je rahlo prijela brado in moj obraz je počasi dvignil k svojemu. Njegove tople oči so se zastrmele vame in mi sušile solze, ki so mi tekle po licu ob misli na dom. Z eno roko me je prijel okoli pasu, druga mu je segla vmoje lase in njegove ustnice so poiskale moje. Zajela me je neskončna sreča in ko me je izpustil iz tesnega objema, sta se mi nehote po licu strkljali solzi. Najina pogleda sta se srečala in tudi njegove oči so se vlažno svetile.

Cesar in goska

Znani skladatelj Anton Bruckner je bil nekoč povabljen k cesarju, ko je bil ta v Bad Ischlu. Ker je cesar slišal, da ima Bruckner nad vse rad gosjo pečenko, je naročil, naj jo za kosilo pripravijo, a na mizo prinesejo šele, ko se bo Bruckner dugih stvari tako najedel, da bo izjavil, da niti grižljaja ne spravi več po grlu.

Kot naročeno, tako storjeno. Toda ko so prinesli pečeno gosko na mizo, si je Bruckner vzel precejšen kos in s slastjo začel jesti.

„Sem pa mislil, da ne boste več, ko ste rekli, da ne spravite več grižljaja dol,“ se je smejal cesar.

„Veste, veličastvo,“ je odvrnil Bruckner, „z gosko je pri meni tako kot z vami v stolnici sv. Štefana. Ta je lahko še tako nabito polna, a če vi pridete, bo za vas še vedno prostor.“

Za dobro voljo

Namesto testamenta

Pisatelja Marka Twaina je nekoč ogrizel stekel pes. Poklical je takoj zdravnika in ga vprašal:

„Ali bom moral umreti?“

„Ne, toda ni izključeno, da tudi vi ne postanete stekel.“

„Potem mi takoj dajte papir, prosim!“

„No, no,“ ga je tolažil zdravnik, „za testament je še vedno čas!“

„Saj ne bom pisal oporoke,“ je pojasnil Twain, „le spisek tistih hočem napraviti, ki bi jih rad kot stekel oklal!“

---

ca izza vogla. Še vedno mu je tičal jok v grlu in čulo se je kakor hitenje, ko se je drl:

„Lisica! hoha! lisica!“

Meta se še zmenila ni!

Z macesna pa se je še vedno oglašal strnad:

„Čer-čer-čer-čeriii“.

V.

Vsak dan v tednu smo spravljali otavo. Nalagali smo jo na voziče, s katerimi se je težko vozilo po slabih potih. Tu in tam smo se morali podstaviti kar vsi, da se voziček ni zavrtel po bregu. Trpeli smo in trudni legali spat.

Z nedeljo je prišel shod na Gori. Zjutraj je bila maša in ob desetih tudi. Kdor je bil zjutraj v cerkvi, je ostal potem doma. Kar je bilo mladega, je hitelo k desetemu opravilu.

Pri Presečnikovih sta najprej odrinila oče in mati s postavnostjo, ki je last pametnih ljudi. Nato sta odšla Danijel in Liza. Že v veži sta se prepirala, in ta prepir se je vlekel z njima, ko sta bila že daleč od hiše. Danijel je hotel, da bi mu dala Liza nekaj denarja, Liza pa se je temu z vso odločnostjo ustavljala. Do Gore je hlapčič brez dvojbe iztisnil zahtevani goldinarček iz starikastega dekleta in gotovo je tudi, da ga je potem zapil.

Pred hišo sem čakal, da pride Meta. Sicer ni bilo dogovorjeno, da bova hodila skupaj. To pa se je umelo samo ob sebi; nikomur se ni zdelo čudno, ne očetu, ne materi. Ni je hotelo biti iz gorenje hiše, kjer se je nekje — kamric in čumnat je bilo tam gori vse polno — oblačila.

Kar se tiče moje osebe, sem jo bil zavil v oblačilce, času in kraju jako primerno. Posebno je bilo to oblačilce primerno kraju, ki leži — kakor veste — že pošteno visoko v hribih. Kdor lazi po hribih, mu je nositi posebno obleko, kar tudi veste. Že nekaj let sem lazil po gorah, zatorej mi v tem oziru ni primanjkovalo ničesar potrebnega. Prav nič se mi ni videlo čudno, nasprotno, zdelo se mi je edino pametno, da sem paradiral pred Preseničnikovo hišo, kakor bi se odpravljal na Begunjščico ali na Kredarico. Na nogah sem rožljal z dobro zažrebljanimi čevlji; méči pa sta tičali v sivih nogavicah, ki so segale do kratkih hlačic, bingljajočih mi okrog nagih kolen. Vsej tej krasoti se je pridružil še teman suknjič, zadaj narejen „na ploh“. Ni mi treba še posebej povedati, da mi je čepel na glavi obrabljen in zasvaljkan klobuček in sicer s krivci, kakor pristojé hribolazcu.

Živel sem v prepričanju, da sem oblečen jako pametno, jako okusno in predvsem tudi jako praktično. Ni mi prihajalo na misel, da sem podoba, kakor ni nastopila v teh krajih morda še nikdar in katere velika smešnost ne odide prebivalstvu. Vtiskom smešnosti so naši pogorci jako dostopni.

Končno je Meta vendarle prilezla iz hiše.

„Kje vendar tičiš?“ sem se jezil. „Na Gori se zvoni že ta dolga, midva pa se še odpravila nisva.“

„Dosti je še časa,“ se je kratko odrezala, „v pol uri pa bomo gori.“

Takrat je opazila moje do kolen segajoče nogavice — dolge nogavice je smela v pogorju nositi samo ženska — bingljajoče moje kratke hlačice in moj od zadaj široki deski podobni suknjič, pa se je sklonila skoraj do tal, tlesknila z rokami in se nato začela smejati na tak način, da so ji kar solze lile po licih.

„Kakšen si vendar? Vsa Gora se ti bo smejala! Kdo bi s takim hodil?“

In zopet se je spustila v smeh. Nič mi ni pomagalo: v največji hitrici sem se moral preobleči in odložiti hribolazniško svojo slavo. Samo posvaljkani klobuček je dobil milost v njenih očeh, in to zaradi krivcev, ki so bili dekliči všeč.

Na drugo stran pa ne morem zamolčati, kako se je bil ta spaček sam oblekel in napravil.

Takrat v kmečkih hišah še ni gospodarila tista zoprna gospoščina, s katero se danes pačijo naša dekleta. Če se v Poljanah postaviš na brv pred cerkvijo, pa ti prihajajo z bluzami, in vrag naj me vzame, če ni vsako leto več klobukov na ženski strani. Na nogah, ki se včasih merijo z velikostjo čolna, pa se bleste beli ali še celo zelenkasti čeveljčki. Človek bi najrajše skočil z brvi v Ločilnico, da bi mu ne bilo treba gledati, kako se deklice trudijo, da postanejo v mladih letih prave grdobe. Morda nam pridejo še srečni časi, ko bodo naša dekleta s klobukom na glavi vodo nosila, v zadrgnjenih modrcih pa plela žito in korenje!

Meta te šege ni poznala. A vzlic temu se je bila napravila, kakor je napravljen oltar pri največjih cerkvenih slavnostih. Nosila je svetlosivo kamrikasto krilce, na katerem sta se počez vlekla dva v zobce nabrana rumena trakova, da se je videlo, kadar je korakala, kakor bi se vili po kamriku dve rumeni kači. Okrog obraza je imela modro rutico, ki jo je bila prav nalahno zavezala pod vratom. Pri prvem koraku ji je zdrsnila na ramena, da se je v vsej krasoti odkrila lepa glava. Svetle lase si je bila prevezala s trakom iz črnega žameta, kar se ji je prav čedno podalo, skoraj še bolj nego glavnik iz rumene kovine, ki je gledal kot žareča krona izmed plavkastih kit. Mojo posebno pozornost je vzbujala zelenkasta sirovosvilnata ruta, ki si jo je bila ovila okrog vratu. Ta vrat pa je cvel izmed nežnih, belih špic, kakor „ženinček“, ki poganja v svečanu med belim snegom! Ta svilnata ruta je bila pripeta za tilnikom, da se je ondi napravljala ljubka jamica, pripeta pa je bila tudi spodaj, kjer sta že silili na dan rožnati dve gredici, o katerih bi bila nepotrebna vsaka daljša pripomba. Kadar se je prestopala, so završala okrog Mete spodnja krila, in kadar je predaleč stopila, so se zasvetile nogavice in se prikazali čižemčki, prikladni vsaki gosposki nožici. Recite, kar hočete, bila je zala ko roža v maju!

Prav zelo sva morala pospešiti svojo hojo. Dospevši k cerkvi, pa vendar nisva še prav nič mudila. Zbrana je že bila velika množica. Ta je postajala med štanti v bregu na levo od cerkve. Prodajala se je obleka, ponajveč pa sladke reči. Ali pred mašo se še ni kupovalo; še celo Veharjev Nace iz Delnic ni imel kaj posla. Stal je kakor rabelj tik klade, v katero je bila zasekana ostra sekira. Tu so se

U Tant - umrl

Nekdanji glavni tajnik OZN U Tant je umrl po dolgi bolezni v neki newyorški kliniki. Star je bil 65 let.

Preden je stopil U Tant v diplomacijo, je dolgo časa poučeval. Ob smrti Daga Hammarskjoelda je bil U Tant, ki je takrat zastopal svojo deželo v stekleni palači, bil imenovan za izvrševalca funkcije glavnega tajnika, leto pozneje pa je bil soglasno izvoljen za glavnega tajnika. Ob izteku njegovega petletnega mandata je bil ponovno izvoljen.

Že v zadnjih mesecih njegovega drugega mandata se je U Tantovo zdravje močno poslabšalo, tudi zaradi desetletnih naporov v korist svetovnega miru, zaradi česar je moral leta 1971 dokončno zapustiti to funkcijo, ki jo je prevzel Avstrijec dr. Kurt Waldheim.

Srečanje Ford - Brežnjev

VLADIVOSTOK. — Tako imenovani „mali vrh" med ameriškim predsednikom Fordom in sovjetskim državnikom Brežnjevovim je bil uspešen, ne samo, ker je omogočil osebno spoznanje med voditeljema dveh svetovnih velesil, ampak tudi, ker je že rodil nekatere rezultate.

Uspešen zaključek prvega srečanja med obema državnikoma je sedaj predmet zadovoljnih komentarjev v Združenih državah Amerike in Sovjetske zveze. Zadovoljstvo vlada zlasti zaradi zbližanja stališč glede vprašanja strateškega oboroževanja. Tako naj bi bilo število atomskega orožja znižano na vsako državo po 2500 primerkov. Ford in Brežnjev sta se sporazumela, da bi omejili število raket na kopnem, v podmornicah in v zraku (bombniki) za dobo med 1975 in 1985. Ford je dejal, da bodo natančno število objavili v kratkem.

Vsekakor ameriški tisk poudarja, da se bodo ženevska pogajanja SALT (razgovori o omejitvi strateškega atomskega orožja in vobče oboroževalne tekme) sedaj lahko nadaljevala s konkretno perspektivo, da bi v kratkem utegnili doseči dokončni sporazum.

V Sovjetski zvezi pa uradna tiskovna agencija TASS pozdravlja vrh v Vladivostoku kot „velik napredek v izvajanju načel miroljubnega sožitja v mednarodnih odnosih". TASS piše, da se je temeljna usmeritev v ameriško-sovjetskih odnosih pretvorila v konkretne skupne ukrepe za odpravo nevarnosti vojne in za brzdanje oboroževalne tekme.

Surrealistični svet V. Makuca

V ponedeljek so v mali galeriji v Domu umetnikov v Celovcu v navzočnosti številnih ljubiteljev likovne umetnosti odprli razstavo grafike znanega slovenskega likovnika Vladimira Makuca iz Ljubljane.

Na začetku je podpredsednik Društva umetnikov dr. Anderluh pozdravil številne ljubitelje likovne umetnosti, med njimi generalnega vikarja dr. Kircherja, okrajnega glavarja dr. Marka, dvornega svétnika prof. dr. Joška Tischlerja in druge. Med občinstvom je bilo najmanj polovico naših rojakov. Nato je dr. Anderluh dejal, da je že tradicija, da celovška mala galerija goji tesne stike s slovenskimi umetniki onkraj meje, ki razstavljajo od časa do časa tukaj. Tako opravlja naše društvo plodno izmenjavo likovnih umetnikov Slovenije in Koroške.

V nadaljevanju je govornik poudaril, da je Makuc umetnik, ki že nad deset let razstavlja svoja dela na bienalih po svetu. Grafika Vladimira Makuca je skrbno izdelana z odlično barvno tehniko, kot npr. luč, hiša, človeška figura, obvlada pa tudi vse grafične tehnike od klasične jedkanice do moderne. Na koncu svojih izvajanj je govornik zaželel Makucu obilo uspeha pri nadaljevanju svojega plemenitega umetniškega ustvarjanja.

Pravzaprav Vladimir Makuc v Celovcu ni nepoznan, saj je razstavljal že leta 1963 v „Galeriji 61" arhitekta Nitscha, za Janezom Bernikom in Francetom Slano. Torej je bil Makuc tretji slovenski umetnik, ki je tu razstavljal svojo grafiko. Kdor je videl tedaj razstavo njegovih del in jo primerjal z današnjo v mali galeriji, je moral opaziti, hkrati pa priznati velik napredek v ustvarjanju tega nadarjenega likovnega umetnika.

Občudovalcu Makuceve grafike bi se zdelo, da je ta umetnik dosegel višek svoje ustvarjalnosti, kjer naj bi njegova grafika ne dosegla več nobenih bistvenih sprememb. Temu pa ni tako, kajti njegov prvotni usmerjeni svet domačih vasi, obdan s toplino domačega kraškega okolja, v katerem so bili postavljeni v sredino človek, žival, ograje in hiše, se je moral umakniti današnji realnosti industrijskega sveta.

Makuc je zrasel iz slikarske vsebine svojih zgodnjih stvaritev. Razčistil je svoja izrazna sredstva, svobodnejši je tudi njegov svet predstav in misli nastalega iz čustvenega in slikarskega bistva njegovega okolja. Danes se Makuc obrača k svetu kot celoti. Premostil je nekdanje domotožje, hrepenenje po Rousseaujevem klicu „Nazaj k prirodi" in prizna, da ni prav prikrivati realnost z bolečim hrepenenjem po preteklosti. Namesto nekdanjih spominov najdemo pri njem zgolj registriranje danih realnosti, ki nas — in v tem je moč Makuceve umetnosti — pelje skozi sinestetično podoživljanje v surrealistični svet dvoplastne razlage njegovih znakov: domače toplo okolje njegove kraške vasi se mora umakniti sodobnim hišam, domača živina pa strojukolesu.

B. L.

PLANINSTVO:

Trden simbol slovenstva

Stane Kersnik, Ludvik Straus in Stane Ločarič so bili te dni večkrat na vrhu Triglava kot je večina Slovencev v vsem svojem življenju. Če je bilo količkaj lepo vreme, so odšli od najvišje jugoslovanske planinske koče, od Triglavskega doma na Kredarici, na teme očaka Triglava in ostali tam zgoraj vsakokrat najmanj nekaj ur.

Vedno so nesli s seboj opremo, ki je nenavadna za pristopnike na Triglav: železje, orodje, cement in nekaj deset litrov vode.

„Aljažev stolp, simbol najvišje jugoslovanske gore, je bilo nujno potrebno popraviti in pritrditi na skalovje, sicer ne bi prestal zimskih viharjev in snežnih zametov," so nam dejali trije planinci.

Oskrbnik Triglavskega doma na Kredarici Stane Lončarič, njegov predhodnik in vestni skrbnik tega doma Ludvik Štraus in član prve jugoslovanske himalajske odprave, sicer pa vnet alpinec in alpinist Stane Kersnik, so nam na najvišji jugoslovanski ravni, na vrhu Triglava, te dni pripovedovali, kako je prišlo do tega, da je Aljažev stolp že visel in ga je bilo nujno potrebno pritrditi na vrh gore:

„V neki slovenski reviji," so nam pripovedovali, „je bilo pred časom napisano, da je njen sodelovalec skril na vrhu Triglava listek s skrivnostno vsebino. Kdor bi ga našel in prinesel v uredništvo, bi dobil veliko nagrado. Ljudje, ki so prihajali na vrh Triglava, so se spomnili zapeljivega obvestila in so iskali. Vendar se njihova vnema ni omejila le na notranjost Aljaževega stolpa in na štedilnik poleg stolpa, v katerem so spravljene vpisne knjige in žigi, temveč so premetali vso bližnjo okolico; celo izpod Aljaževega stolpa so vlekli veliko kamenje, celo votle opornike stolpa so načeli, da bi se prepričali, če ni tam dragocenega pisemca. Izpod stolpa so navlekli toliko kamenja, da se je stolp nagnil; prevrnili so celo skale, na katero je bilo pritrjeno okovje in žičje, ki je držalo stolp pokonci. Letošnjo zimo bi se gotovo podrl, če ga ne bi popravili."

Po navpičnih triglavskih strminah so morali trije planinci prinesti na simbol slovenstva precej cementa in precejkrat po desetlitrov vode, da so zabetonirali skale pod stolpom in okrog njega, ki so jih morali prej zložiti tja, ker so nudili trdno oporo stolpu.

Poleg tega so se odločili stolp prebarvati, ker so ga načeli deloma zob časa in deloma Triglavovi obiskovalci, ki so — številni med njimi — želeli, da bi ostalo njihovo ime za vse večne čase napisano na rdeči pločevini.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU vabi na igro

Hlapec Jernej in njegova pravica

ki jo je po Cankarjevi povesti priredil Jože Babič.

Gostuje Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice, v nedeljo, 8. decembra 1974, ob 14,30 v Mestnem gledališču v Celovcu.

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, pri zastopnikih farne mladine, v pisarni Krščanske kulturne zveze v Celovcu (tel. 0 42 22 - 84 3 58), ter eno uro pred predstavo v Mestnem gledališču.

Rojaki prisrčno vabljeni!

Slovensko kulturno društvo Globasnica vabi na opereto

„MIKLAVŽ PRIHAJA

ki bo v nedeljo, 1. decembra 1974, ob 14. uri pri Šoštarju v Globasnici

Srečanje koroških in slovenskih novinarjev

Kot je znano, se trudi Avstrijsko-jugoslovansko društvo za Koroško že leta sem za izboljšanje kulturnih, gospodarskih in soialnih odnosov med obema deželama. Pred kratkim se je nekaj koroških novinarjev oglasilo pri društvu s prošnjo, naj bi se izboljšali in okrepili tudi stiki med časopisnimi in radiotelevizijskim urednki med Koroško in Slovenijo.

Istočasno so predlagali, da bi se srečali s kolegi v Sloveniji, konkretno bi bil to obisk uredništva Ljubljanskega „Dela" in radiotelevizije Ljubljana. V diskusiji bi govorili o vprašanjih, ki zadevajo obe strani.

Njih društvo je mnenja, da bi bilo tako srečanje v obojestranskem interesu, ker bi se lahko samo z razgovorom med javnimi delavci Koroške in Slovenije odstranili nesporazumi in komunikacijske težave.

Med tem je Avstrijsko-jugoslovansko društvo že navezalo stike z Ljubljano. Ugotovili so, da je tako srečanje v Ljubljani zaželeno. Njih predlogi so bili sprejeti. Določili so že čas srečanja med 9. in 15. decembrom. Trajalo bi en dan.

Iskanje resnice

(Nadaljevanje s 5. strani)

piše: „Diese Alpenslawen auch Slowenen oder Windische genannt . . ." Seveda ne gre za nikakršen „auch", ampak edino za „nur", kajti staro nemško ime za Slovence je „Windische", sami pa so se imenovali le „Slovenci".

Nadalje na str. 49, 50 je omenjena „Geschichte Karantaniens", v kateri začenja pisec samo s knezi bavarskega porekla Eppensteinci, Spannheimi, izpusti pa slovenske kneze Valuka, kralja Sama, Boruta, Gorazda, Keitmara, Inka). Zakaj?

Na str. 191 omenjene knjige se nahaja dalje stavek: „Die stärkste politische Idee des südslawischen Stämme (sic. Kroaten, Slowenen, Serben) enthielt der Illyrismus . . ." Prvič to ne drži, kajti med Slovenci se ilirizem nikakor ni uveljavil; in drugič, mož ne zna prav ločiti, kaj je „pleme" (Stamm) in kaj „narod", saj se mu npr. ne zgodi, da bi tudi v primeru Nemcev govoril o kakem „Stammu". Kakšno pojasnilo bi lahko dal profesor za svoje trditve? Na omenjenem primeru lahko vidimo, kako površno lahko, ali pa namerno izkrivljano, ravna celo univerzitetni profesor dunajske univerze, in kako primitivna mora biti dezinformacija potem šele v nižjih šolah.

Še celo nemški zgodovinski Atlas „Dtv-Atlas zur Weltgeschichte" (München 1968) takole „znanstveno" šari: „Slovene von Slovo = Wort" (str. 111), ter prodaja svojim nem. bralcem za sveto resnico. — Po tej logiki bi lahko Slovenci razlagali besedo Nemec od „nem" (stumm) in lahko, če bi hoteli biti šovinistični, razvili „teorije", da Nemci niso znali govoriti. No, tako primitivni pa „Alpenslawen" le nismo!

Ostaja seveda odprto vprašanje, kdo bo počistil z vso to staro prismojeno šaro, ali pa jo bodo razni pisci prepisovali in ponavljali kar naprej, vnašali med nemške in slovenske ljudi nezaupanje?

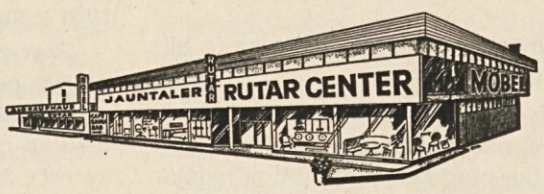

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas — Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

Mohorjeve knjige 1975

Izšle so zopet Mohorjeve knjge za leto 1975 in sicer s Koledarjem vred 6 knjig. **Dobite jih v knjigarni Mohorjeve družbe v Celovcu, Viktringer Ring 26.**

To so:

Koledar za leto 1975	šil. 40.— (50.—)
Zadnji dnevi Jeruzalema II. del, 240 str., broš.	40.— (50.—)
Dr. J. Rupnik: **Družinsko sv. pismo,** 1. zvezek 192 str., broš.	40.— (50.—)
Mirko Kunčič: **Najlepša je mladost** 208 strani, broširano	35.— (50.—)
M. Lavoslava Turk: **Pesem šolske sestre** 160 strani, broširano	30.— (40.—)
Lev Detela: **Marijin mojster** 112 strani, broširano	30.— (50.—)
Obenem se dobi tudi **„Družinska pratika"** za leto 1975	20.—

Kot vidite iz cen v oklepaju, so posamezne knjige veliko dražje, zato jih dobite najcenejše, ako vzamete celo kolekcijo.